

FUNKCIONÁLIS IDEGSEBÉSZET

A KRÓNIKUS FÁJDALOM ÉS SPASZTICITÁS IDEGSEBÉSZETI KEZELÉSE

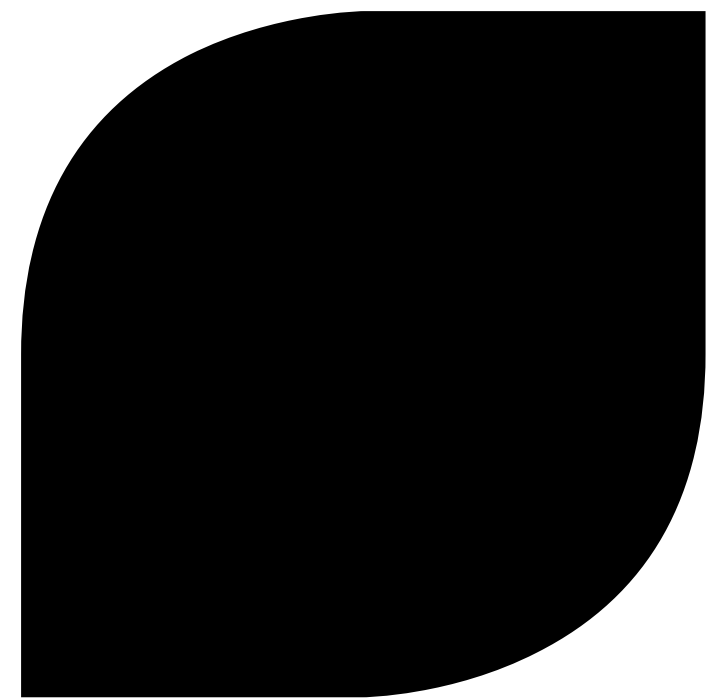
DR. ERŐSS LORÁND

ORSZÁGOS KLINIKAI IDEGTUDOMÁNYI ITÉZET
FUNKCIONÁLIS IDEGSEBÉSZETI OSZTÁLY ÉS NEUROMODULÁCIÓS CENTRUM

ANATÓMIAI

VONATKOZÁSOK

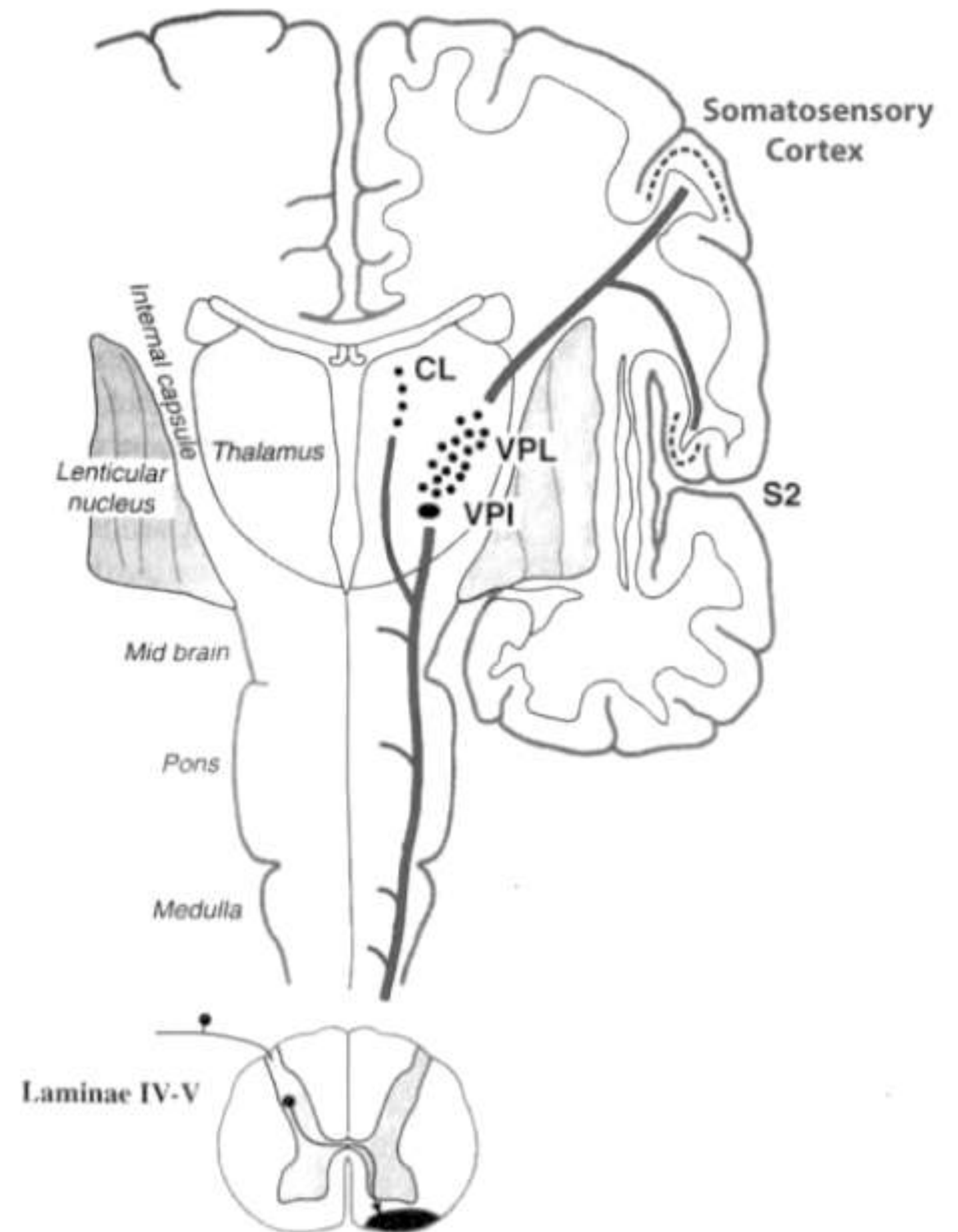

Lateral rendszer

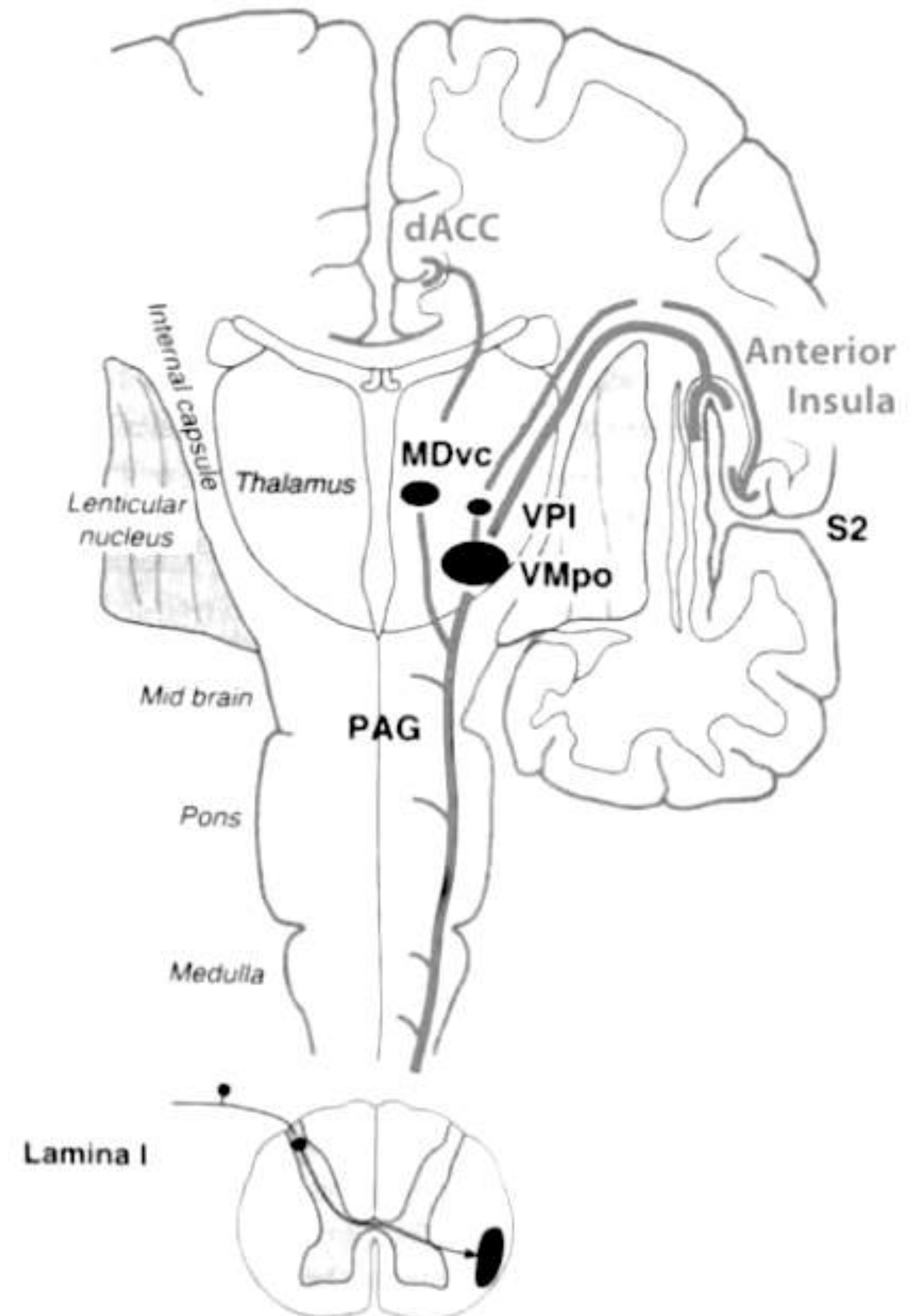

- C-, A δ , A β rostok aktiválják
- Thalamus VPL-be, majd
- Somatosensoros kéregbe vetít
- **A fájdalom sensoros komponensét adja**

Medialis rendszer

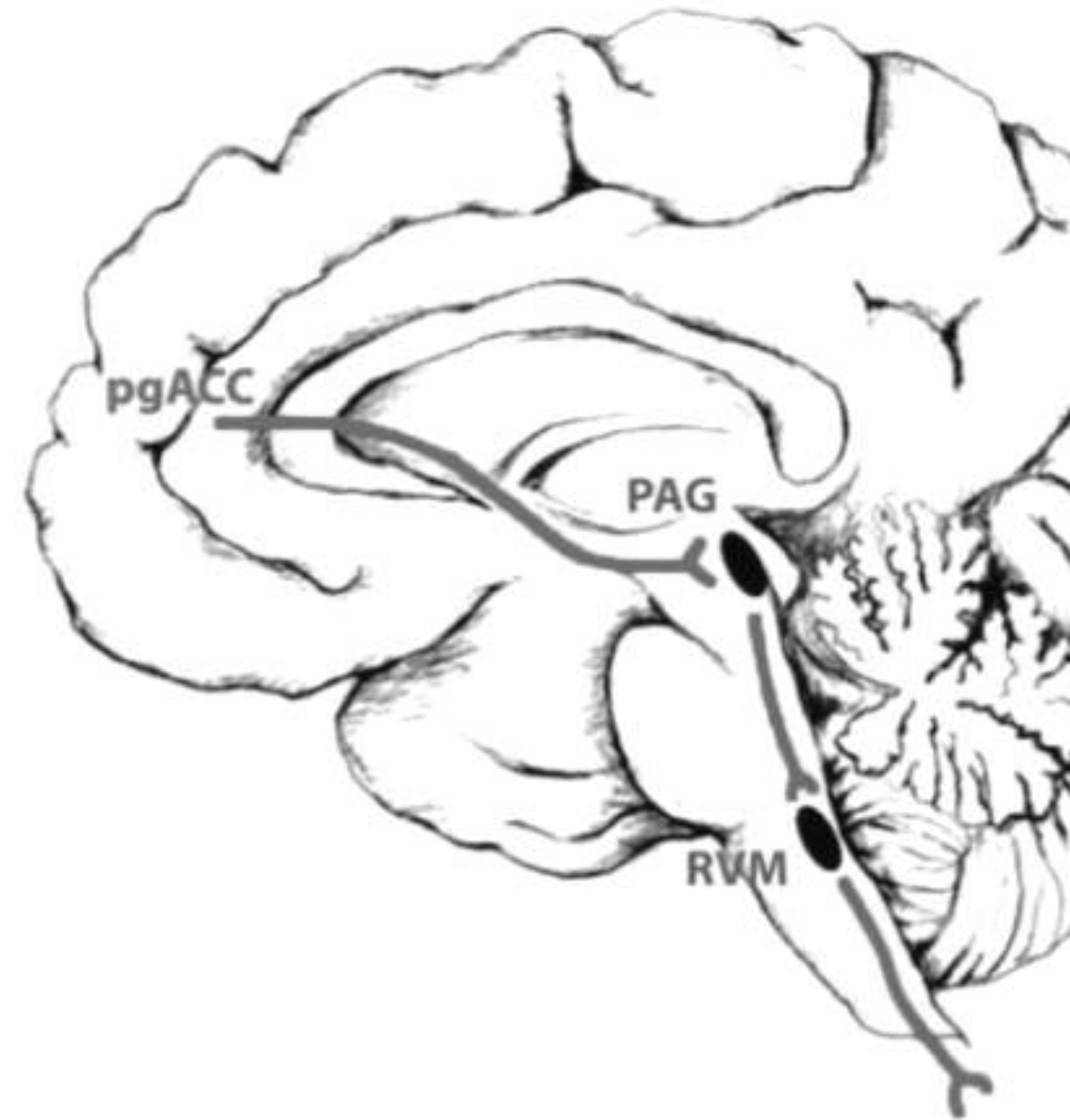
- C-rostok aktiválják
- Thalamus MD-be, VPL-be, majd
- Anterior cingulumba és az anterior ínsulaba projiciál
- **A fájdalom által kiváltott kellemetlen élményt nyújtja**

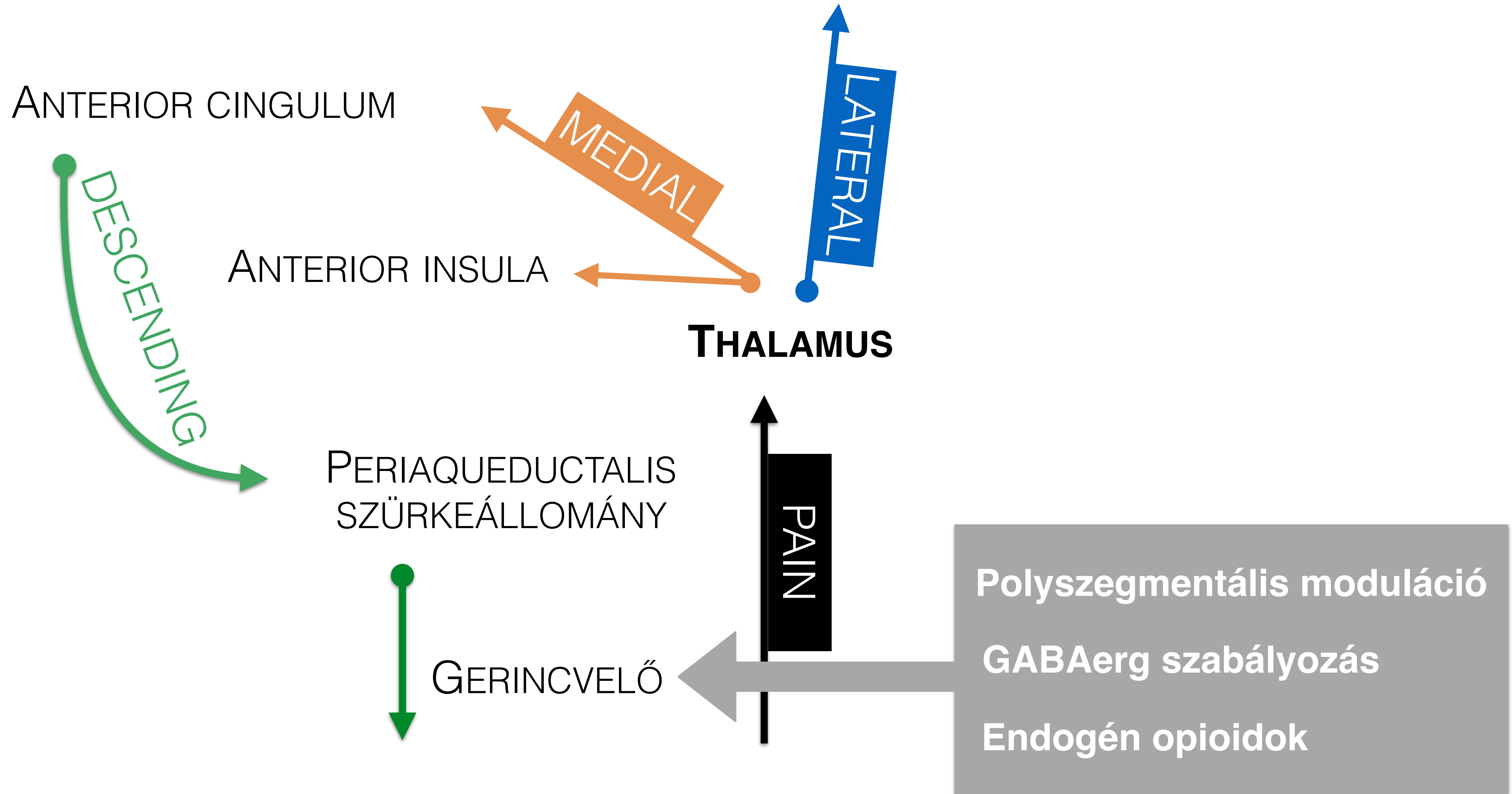
Leszálló pályák

- Rostrális és anterior cingulumból ered
- A periaqueductalis szürkeállománnyal kapcsolódik
- A szomatoszenzoros perifériával kapcsolódik
- **Fájdalomcsökkenés a bejövő fájdalomingernek modulációján keresztül**

SOMATOSENSOROS KÉREG

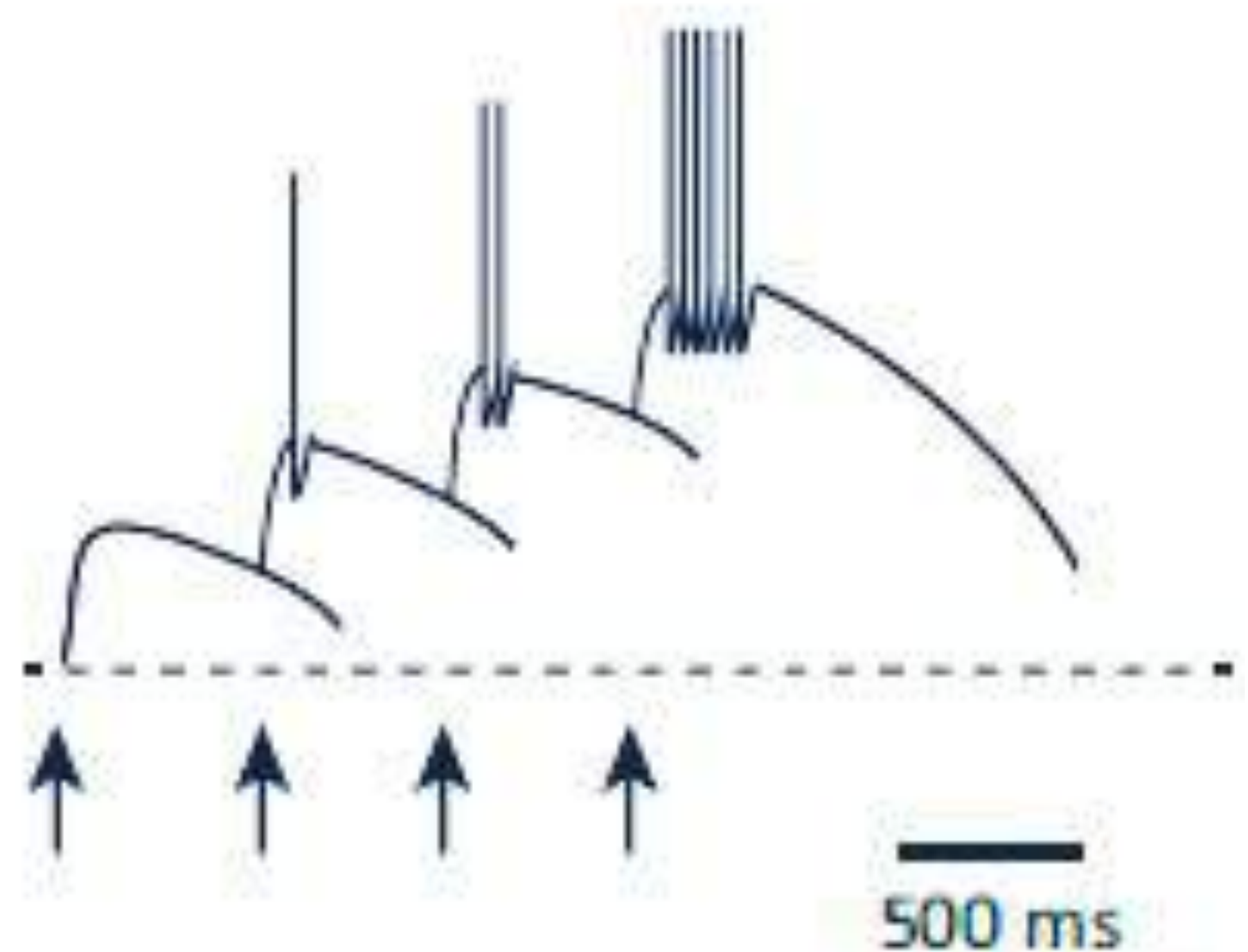

Neuropátiás fájdalom - elektrofiziológiai megközelítés

- Melinhüvelyes rostok degenerációja is kiválthatja
- **A C rostok spontán aktivitását eredményezi, amelyek burst tüzelési mintázatot mutatnak**
- Wind up, azaz a fájdalom idővel kellemetlenebb

(ii) Wind-up

NEUROMODULÁCIÓ

- Neurostimuláció
PNS, GGS, SCS, DRG, MCS,
DBS
- Intrathecalis kémiai
neuromoduláció (pumpák)
- A fájdalom modern funkcionális
idegsebészeti kezelése

ABLATÍV, PALLIATÍV

- Neurectomia/neurolysis
- Ganglionectomia/Rhizotomia
- DREZ
- Sympatectomia
- Cordotomia/miaelotomia
- Mesencephalotomia
- Nc.Caudalis DREZ, Trigeminalis
tractotomia/nucleotomia
- Medialis thalamotomia
- Cingulotomia
- Percutan RF/kémiai/ballon
kompresszió trigeminus neuralgiában
- Gamma sugársebészet

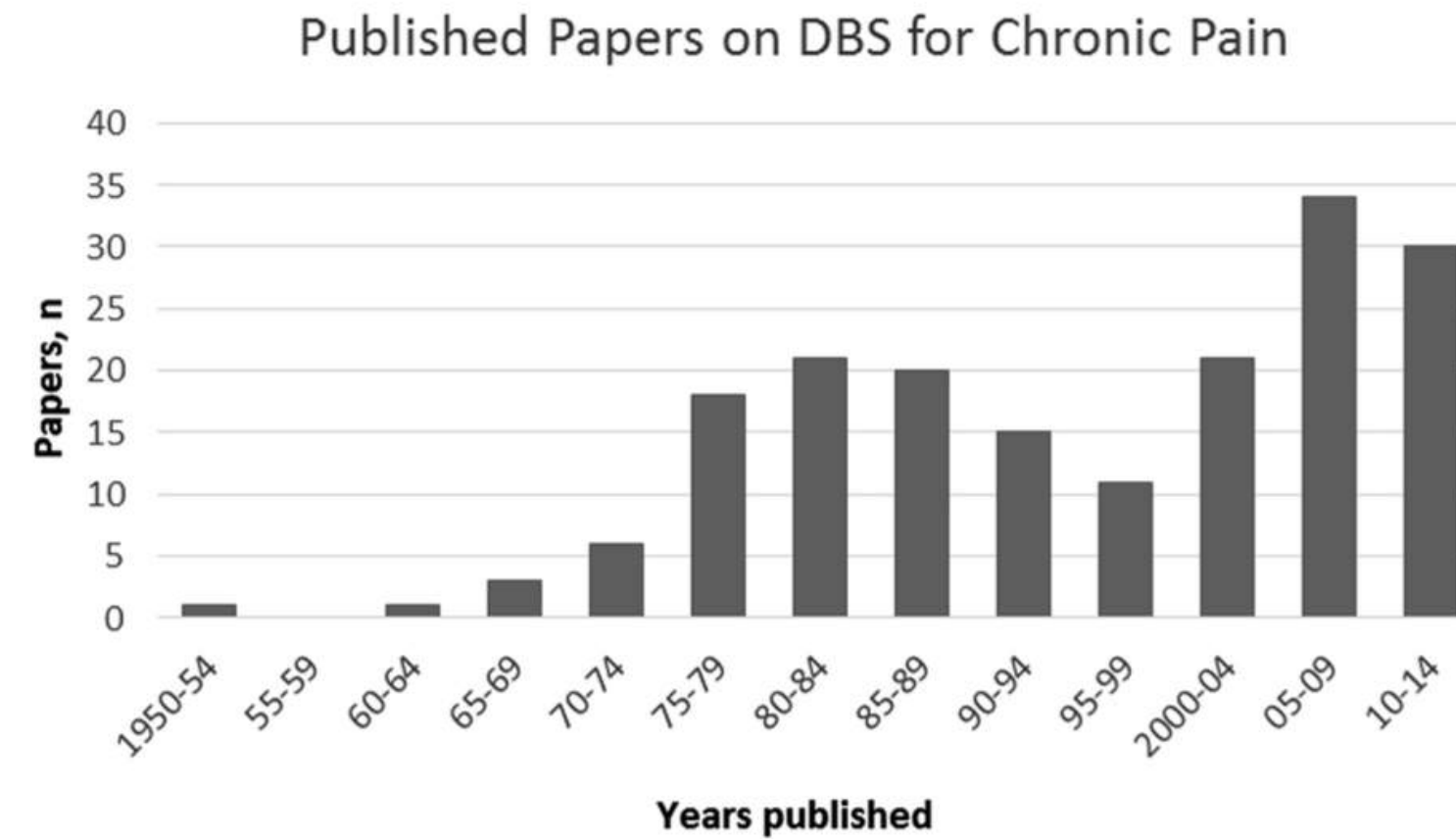

A FÁJDALOM NEUROMODULÁCIÓS KEZELÉSÉNEK TÖRTÉNETE

Ókori Egyiptom, Mezopotámia és Görögország

- Elektromos rája - lábfájdalom és fejfájás kezelése
- Torpedóhal - fejfájás - Scribonius Kr. e. 15. század

DBS '50-es évek
Szenzoros thalamus stimuláció

SCS - Norman Shealy 1967

**MODERN STIMULÁCIÓS
ESZKÖZÖK**

'80-as évek

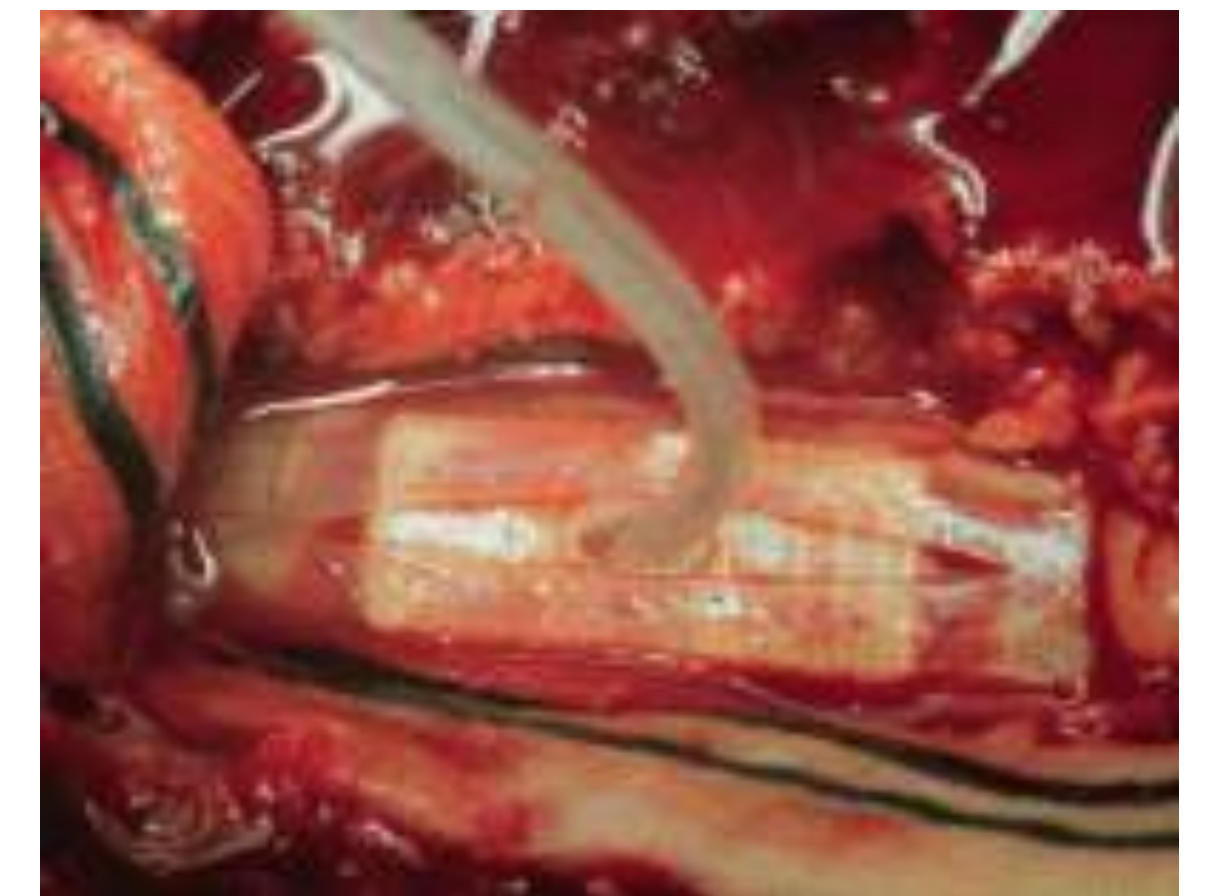

GERINCVELŐ STIMULÁCIÓ

Gerincvelő stimuláció

- Melzak és Wall kapu kontroll teóriája - 1965
- Norman Shealy - 1967
- Intraduralisan elhelyezett platina elektródát alkalmazott egy bronchialis carcinomában szenvedő beteg fájdalmainak csökkentése céljából
- Az elkövetkező évtizedek a ma már klasszikus ún. tónusos hullámformákat alkalmazó stimulációs rendszerek fejlesztésével

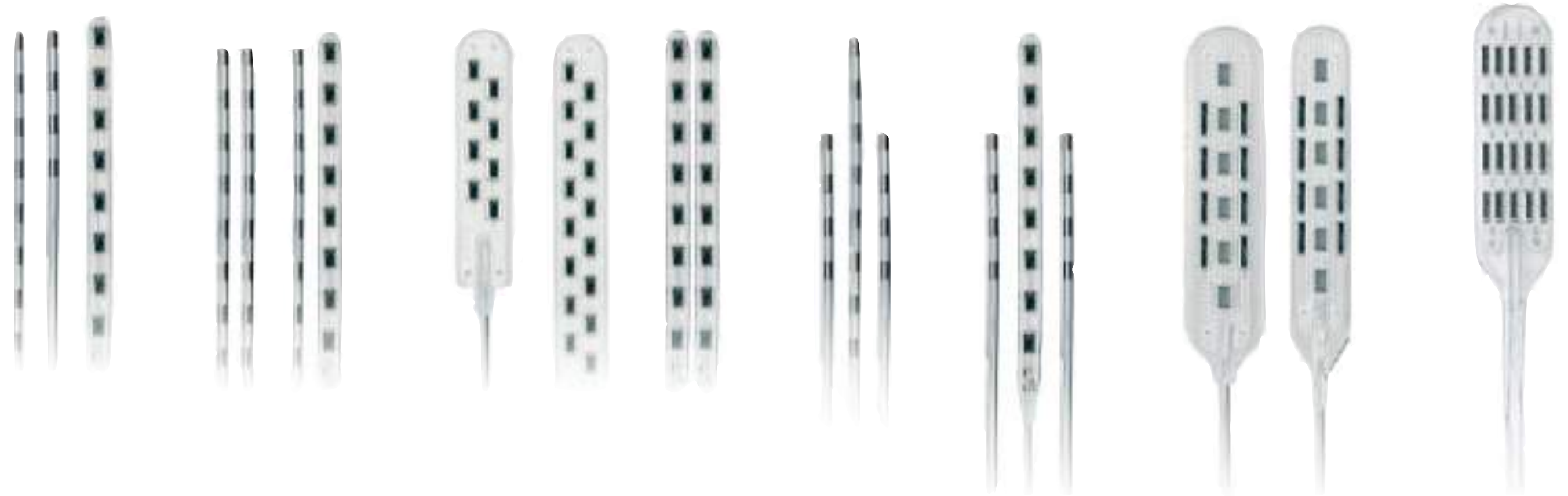

Medtronic

- High density stimuláció
- 1,5T full body MR kompatibilitás
- sebészi elektródák implantációja esetén

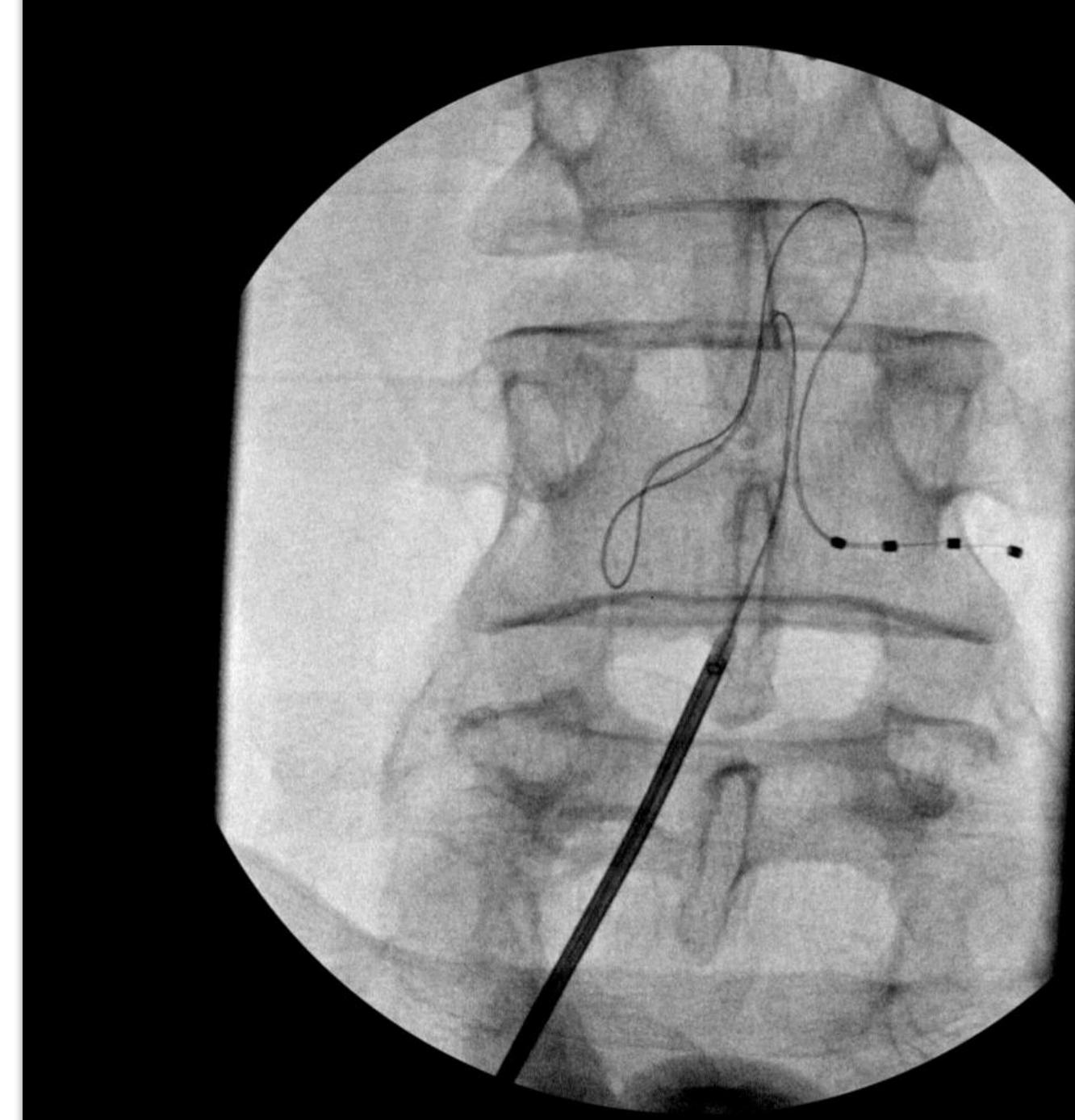
- Burst stimuláció
- Low energy bluetooth kapcsolat vezeték nélküli programozás
- Szoftver upgrade lehetősége

- Monoradicularis fájdalmak célzott kezelése
  - postthoracotomiás fájdalom
  - postherniotomiás neuropathiás fájdalom
  - egyéb monoradicularis fájdalom

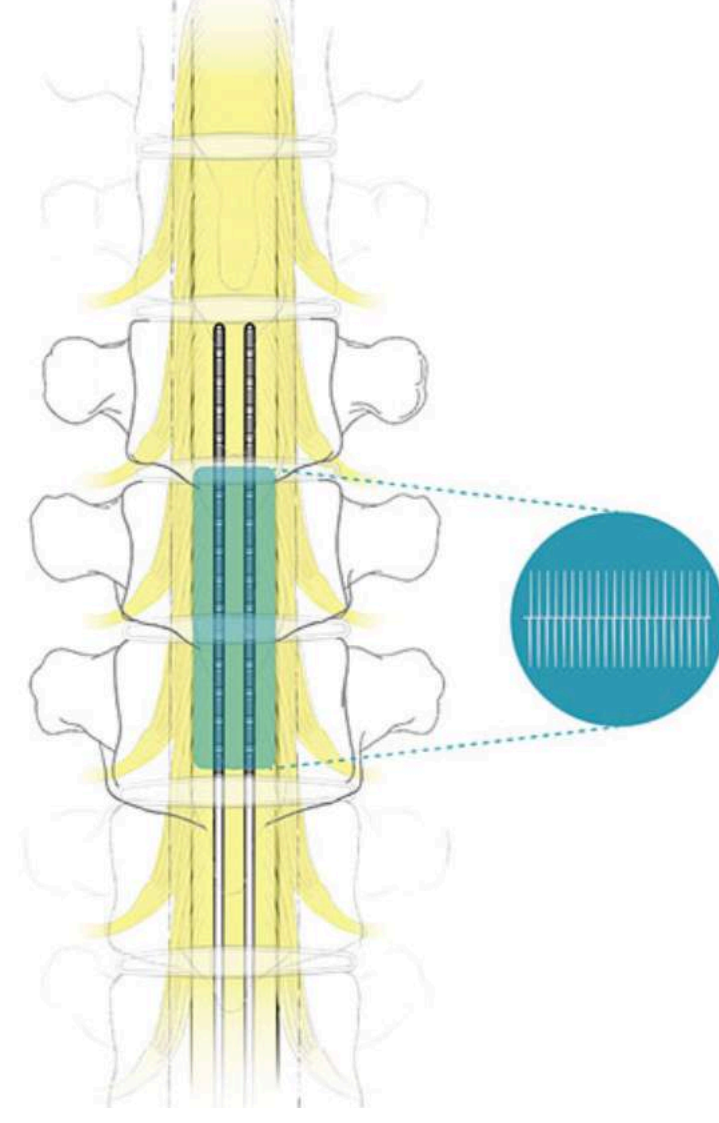
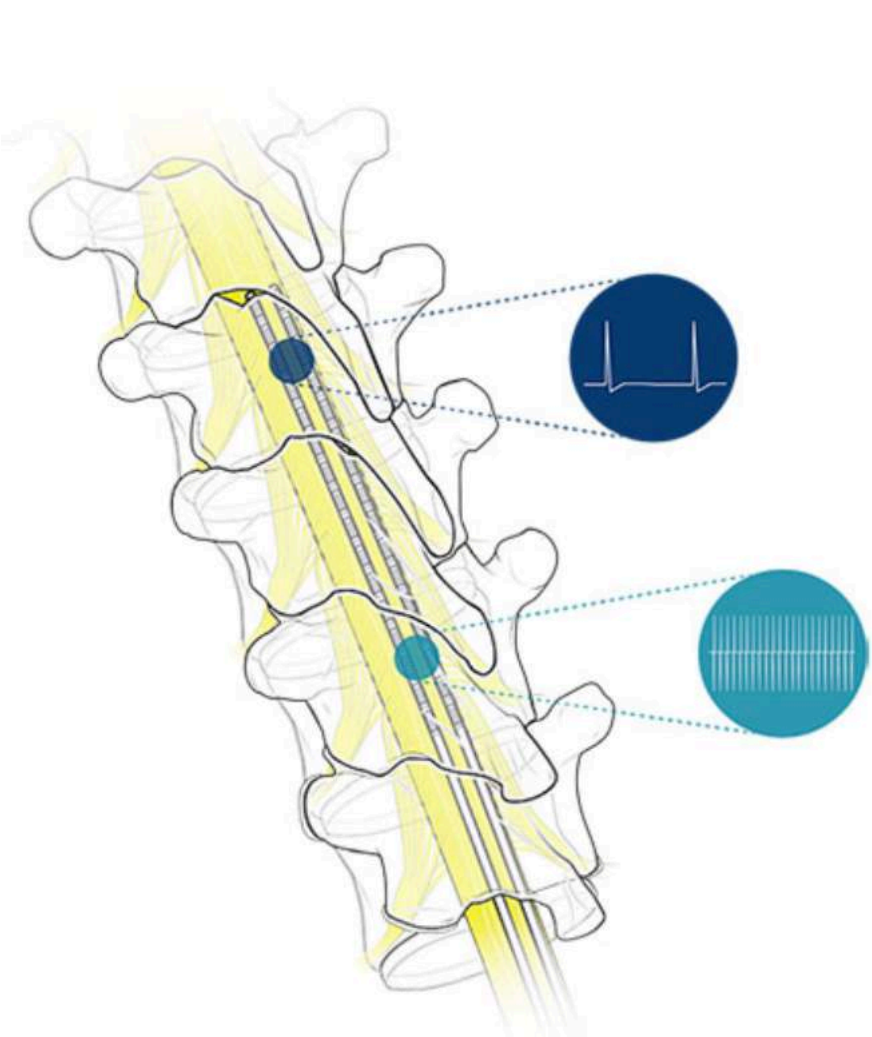
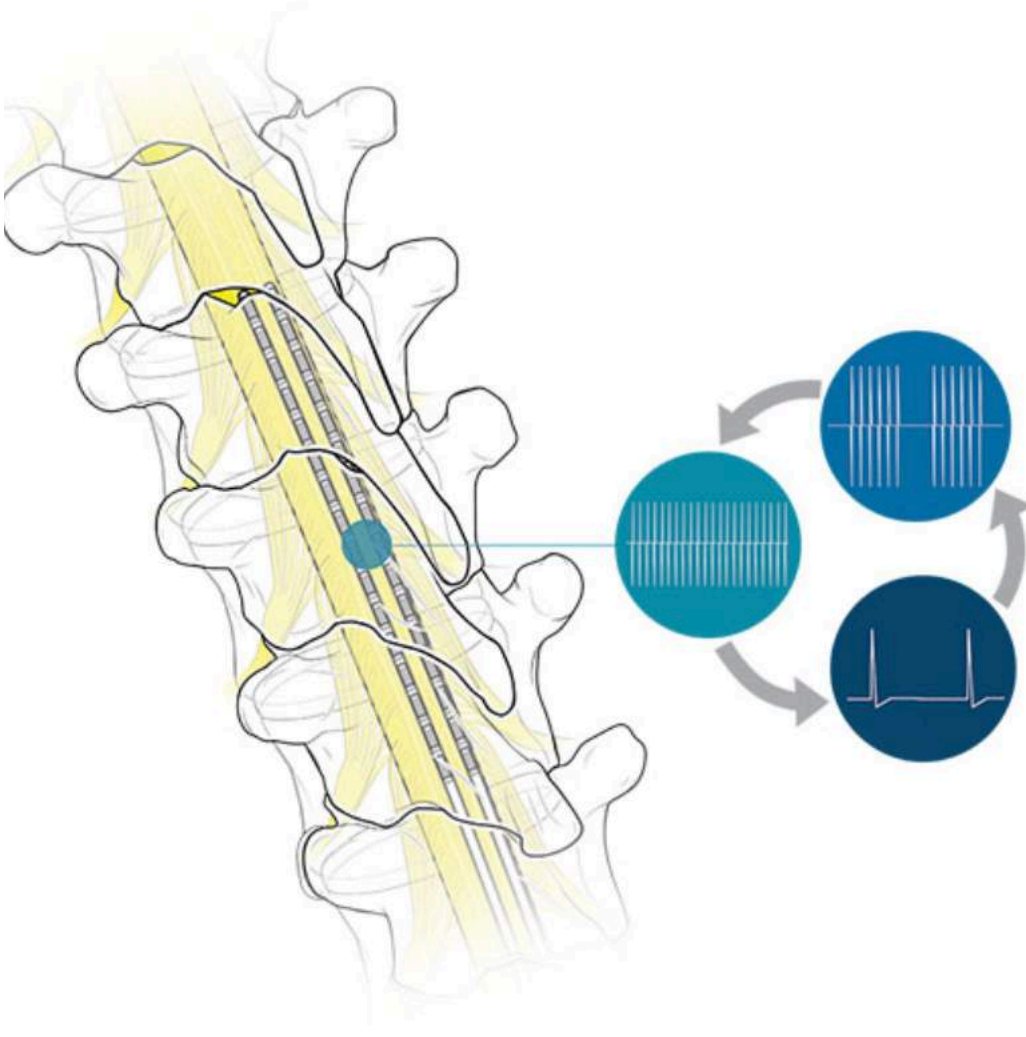
Boston Scientific

- 32 külön programozható csatorna lehetősége
- Burst, High frequency (1,2 kHz), Tonic
- Vezeték nélküli programozás

Boston Scientific

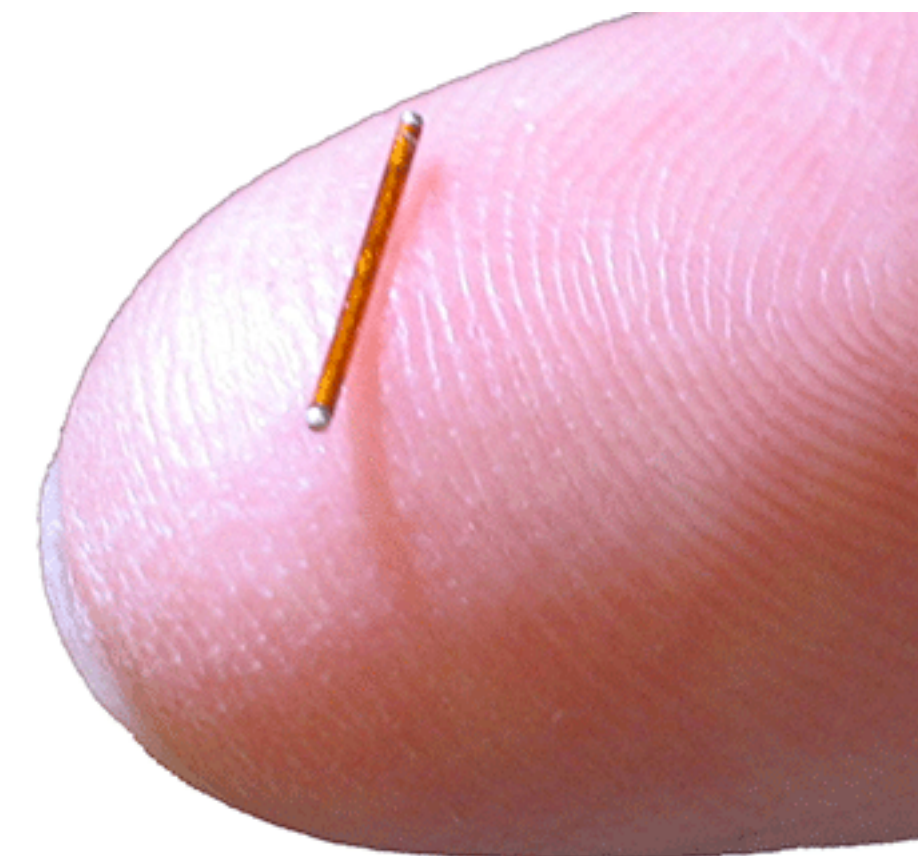

- Lead receiver unit - a leadbe integrált neurostimulátor
- A neurostimulátor a stimulációhoz szükséges energiát külső forrásból, telemetrikusan nyeri

freedom-8A

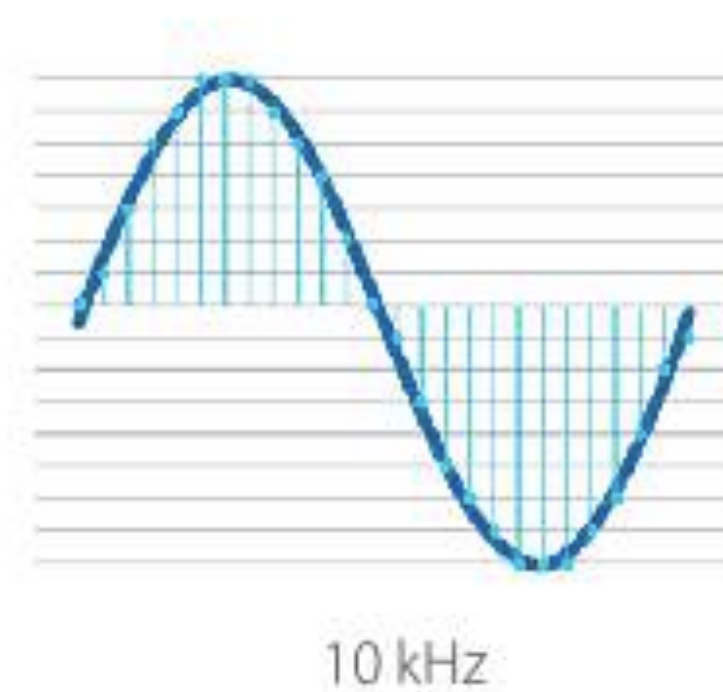
freedom-4A

10+ év akkumulátor élettartam

10 kHz HF stimulációs technológia

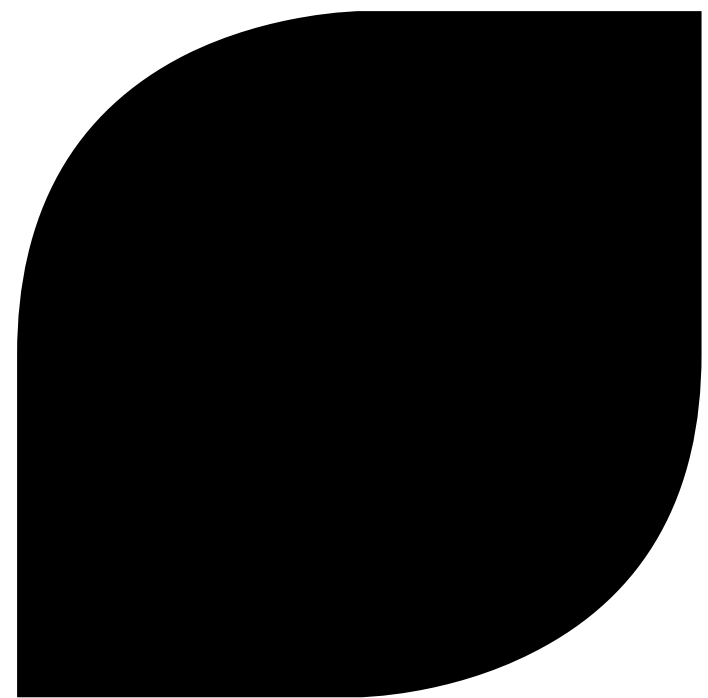
Software upgrade lehetősége

1,5T és 3T térerő mellett is MR-kondicionális

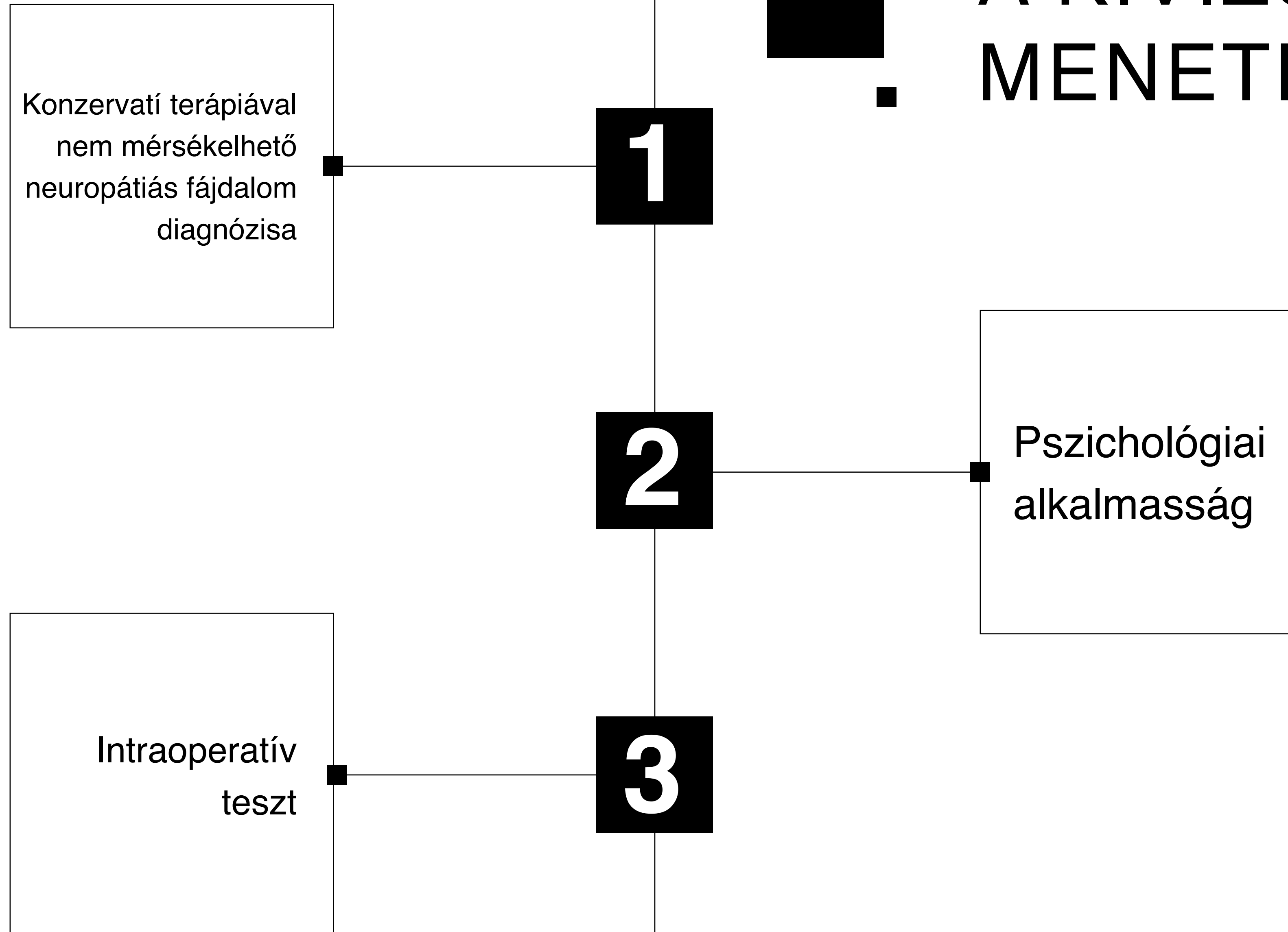

A FÁJDALOM

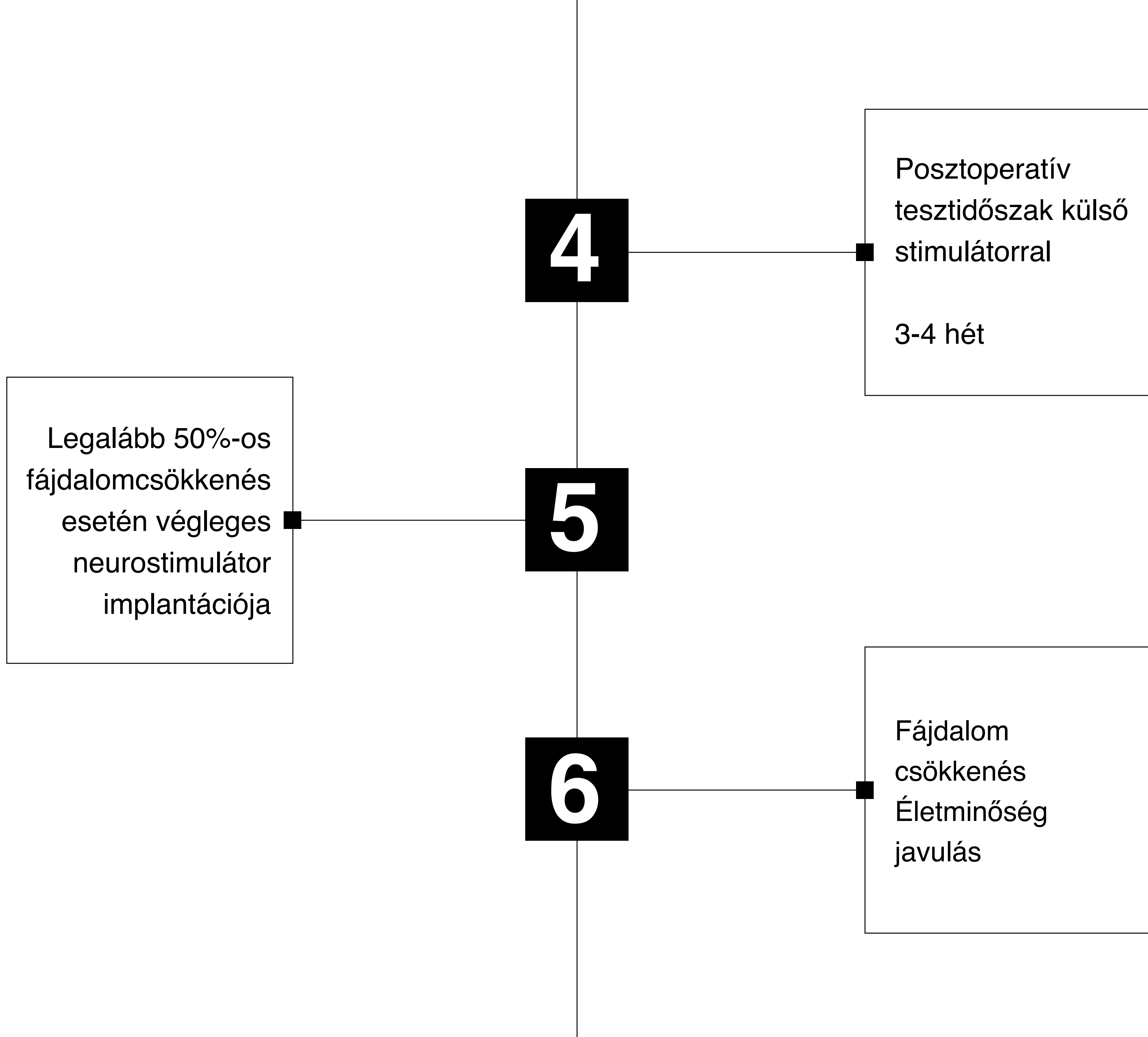
NEUROMODULÁCIÓS TERÁPIÁJA

A KIVIZSGÁLÁS MENETE

4

Posztoperatív
tesztidőszak külső
stimulátorral

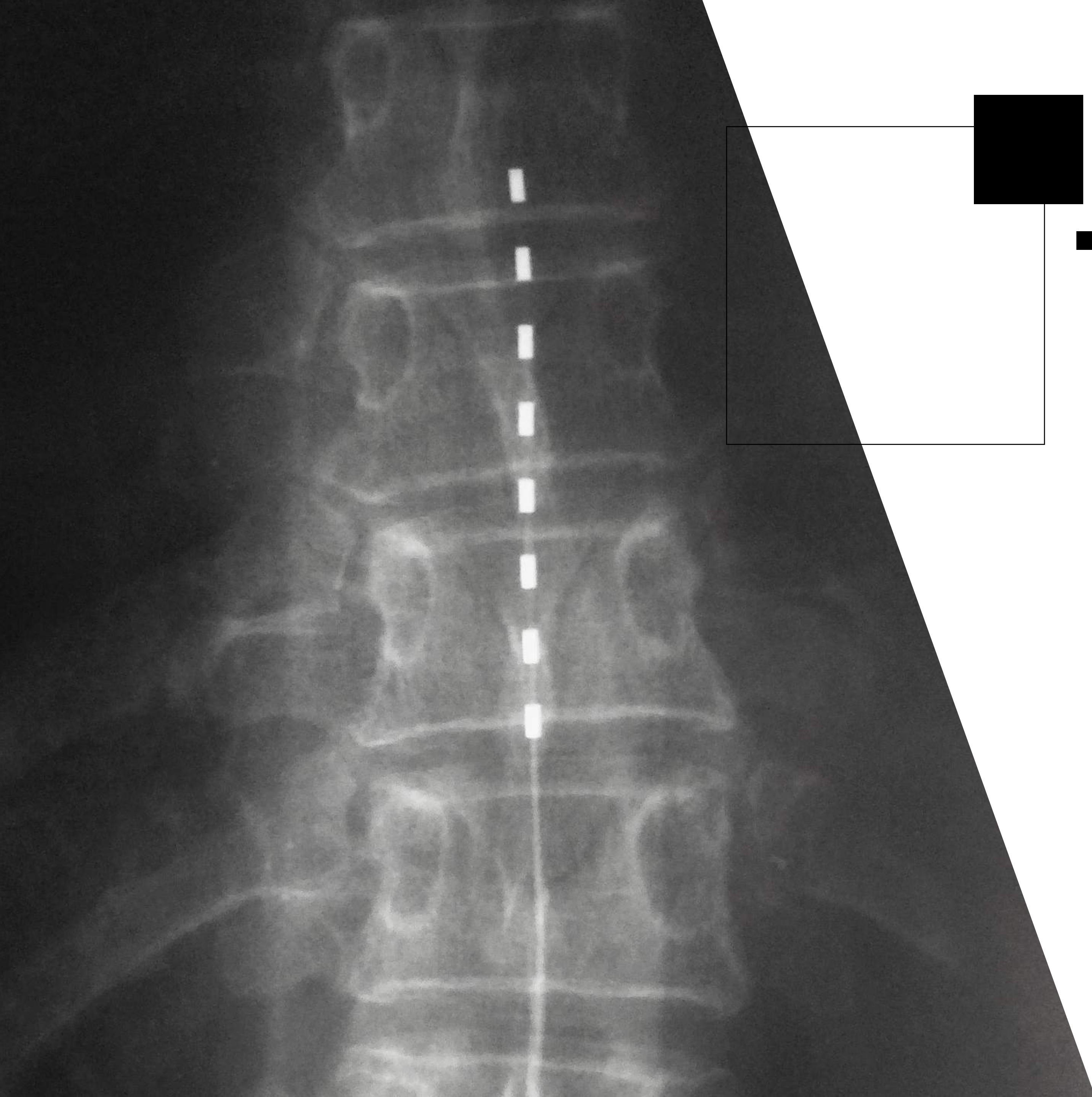
3-4 hét

5

Legalább 50%-os
fájdalomcsökkenés
esetén végleges
neurostimulátor
implantációja

6

Fájdalom
csökkenés
Életminőség
javulás

PERCUTAN ELEKTRODA

Fókuszált stimulációs mező, de nem irányított

Cylindrikus elektróda

Jellemzően alsó végtagi fájdalom esetén

Derékfájdalomban is alkalmazható

Pozíció függő stimuláció

Implantációja ébren, a beteg aktív közreműködésével
történik

SEBÉSZI ELEKTRÓDA

Irányított stimulációs mező

Komplikált alsó végtagi és derékfájdalom esetén

Nem pozíció függő stimuláció

Alacsonyabb fogyasztási értékek miatt nagy
fogyasztó betegnél is alkalmazható

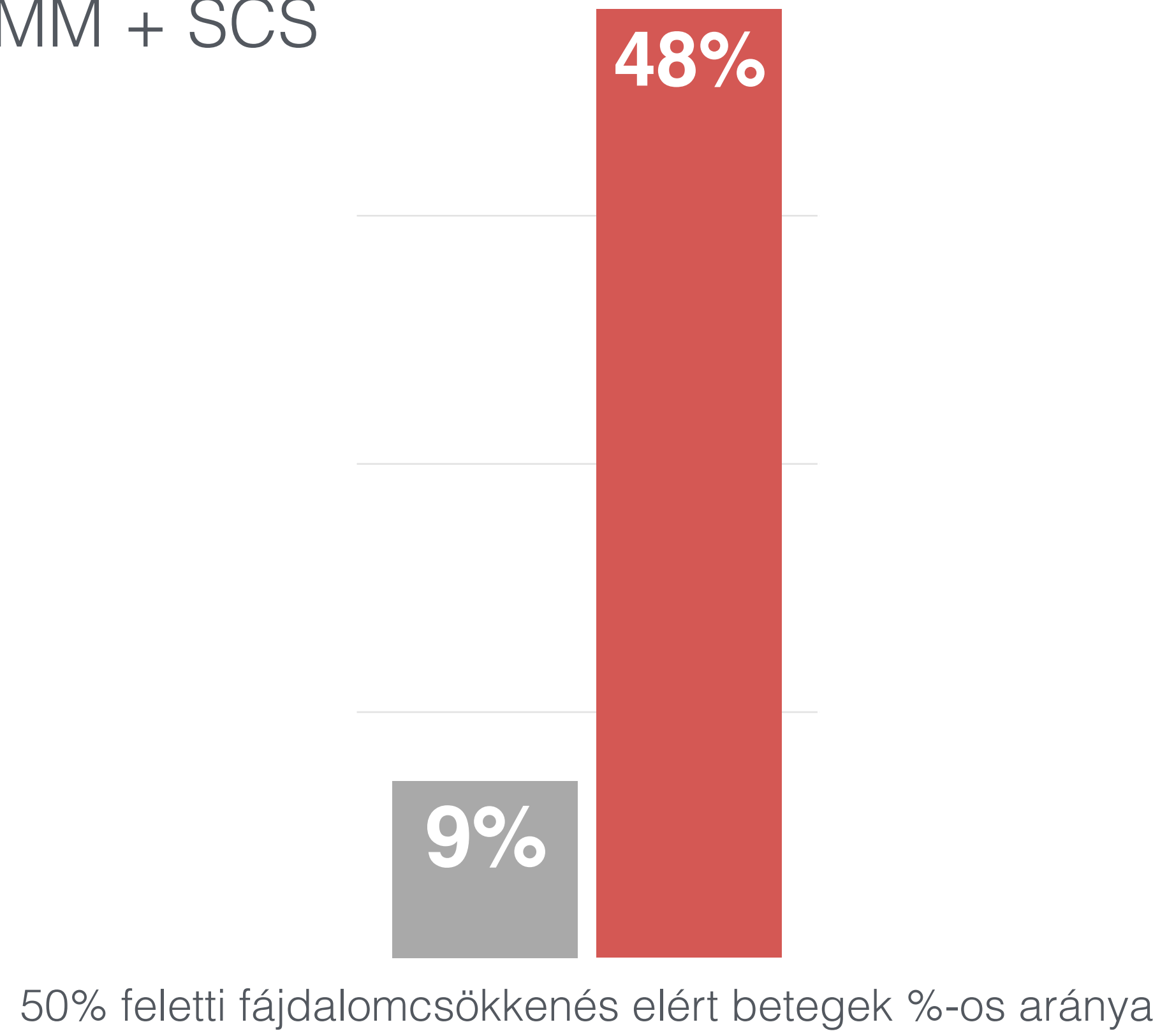
Implantációja jellemzően altatásban történik

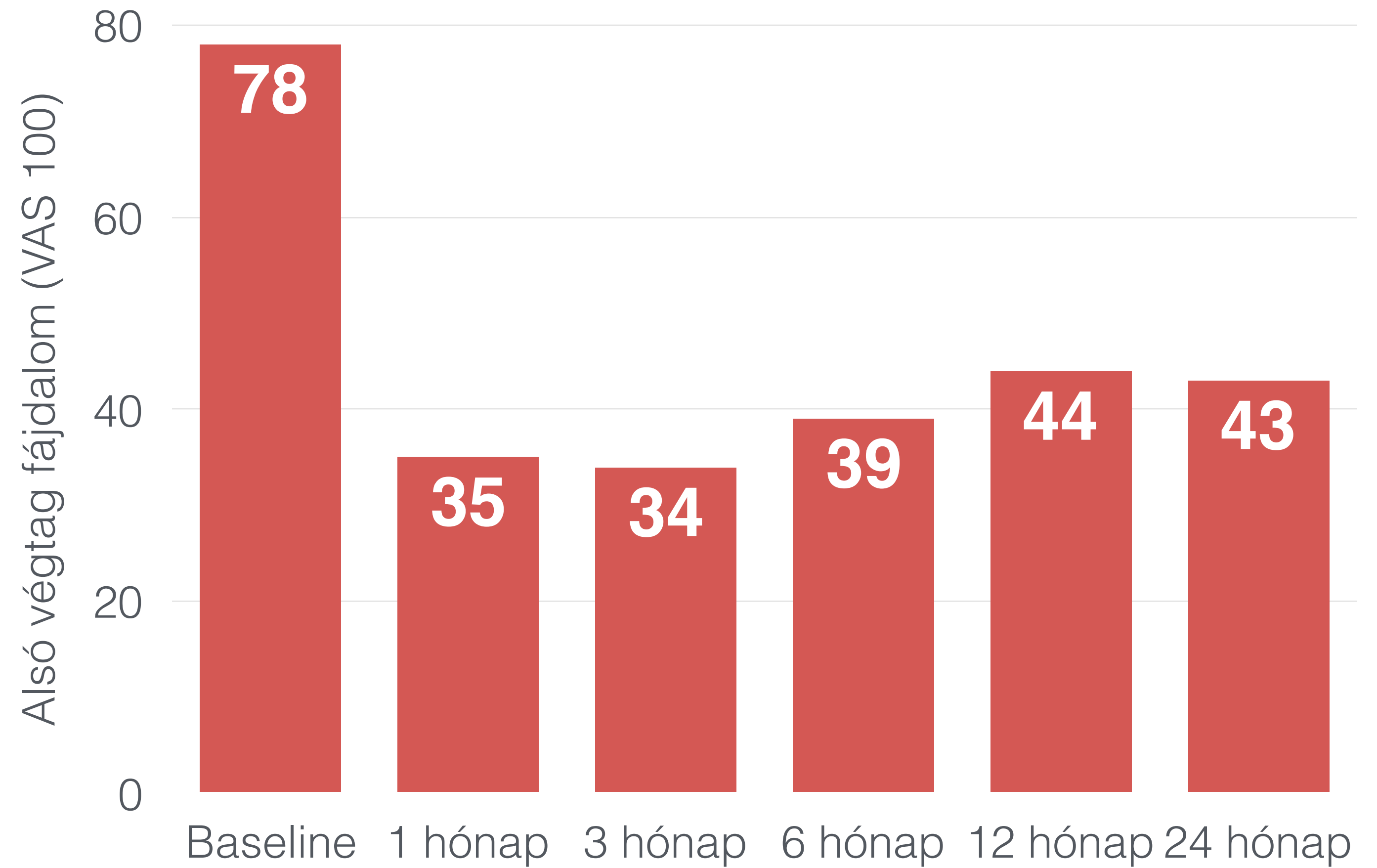
I. SZINTŰ EVIDENCIA AZ SCS HATÉKONYSÁGÁRÓL

Kezdeti vizsgálat: 100 páciens (randomizált)

■ CMM
■ CMM + SCS

Kumar et al. Pain 2007

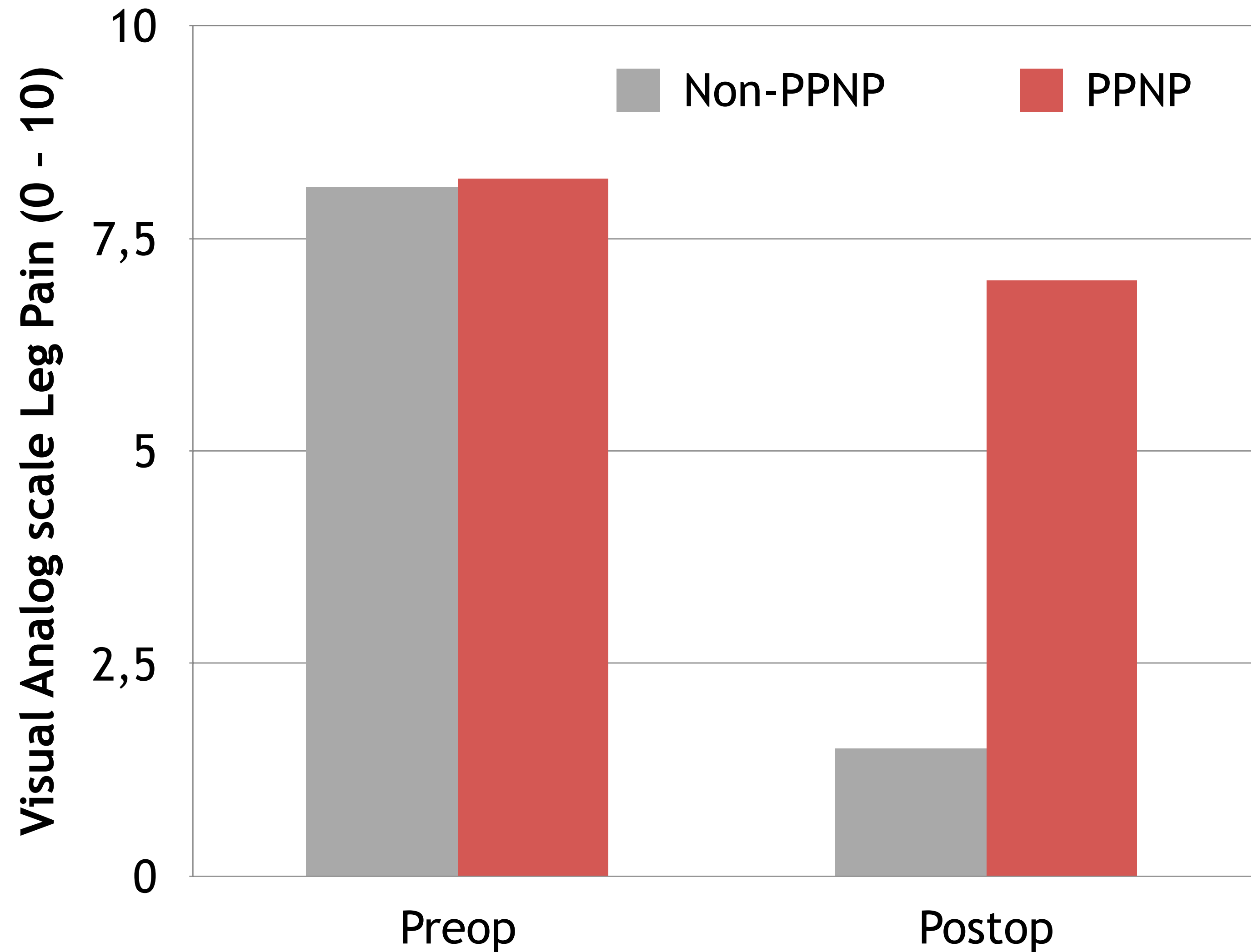

Kumar et al. Neurosurgery 2008

NEUROPÁTIÁS FÁJDALOM

A NEUROPATHIÁS FÁJDALOM 6 HÓNAPON BELÜL VÁRHATÓAN VISSZATÉR AZON BETEGEKNÉL, AKIKNÉL A GERINCSEBÉSZETI BEAVATKOZÁST MEGELŐZŐEN IS JELENTKEZETT

PERZISZTÁLÓ POSTOPERATÍV NEUROPÁTIÁS FÁJDALOM (PPNP)

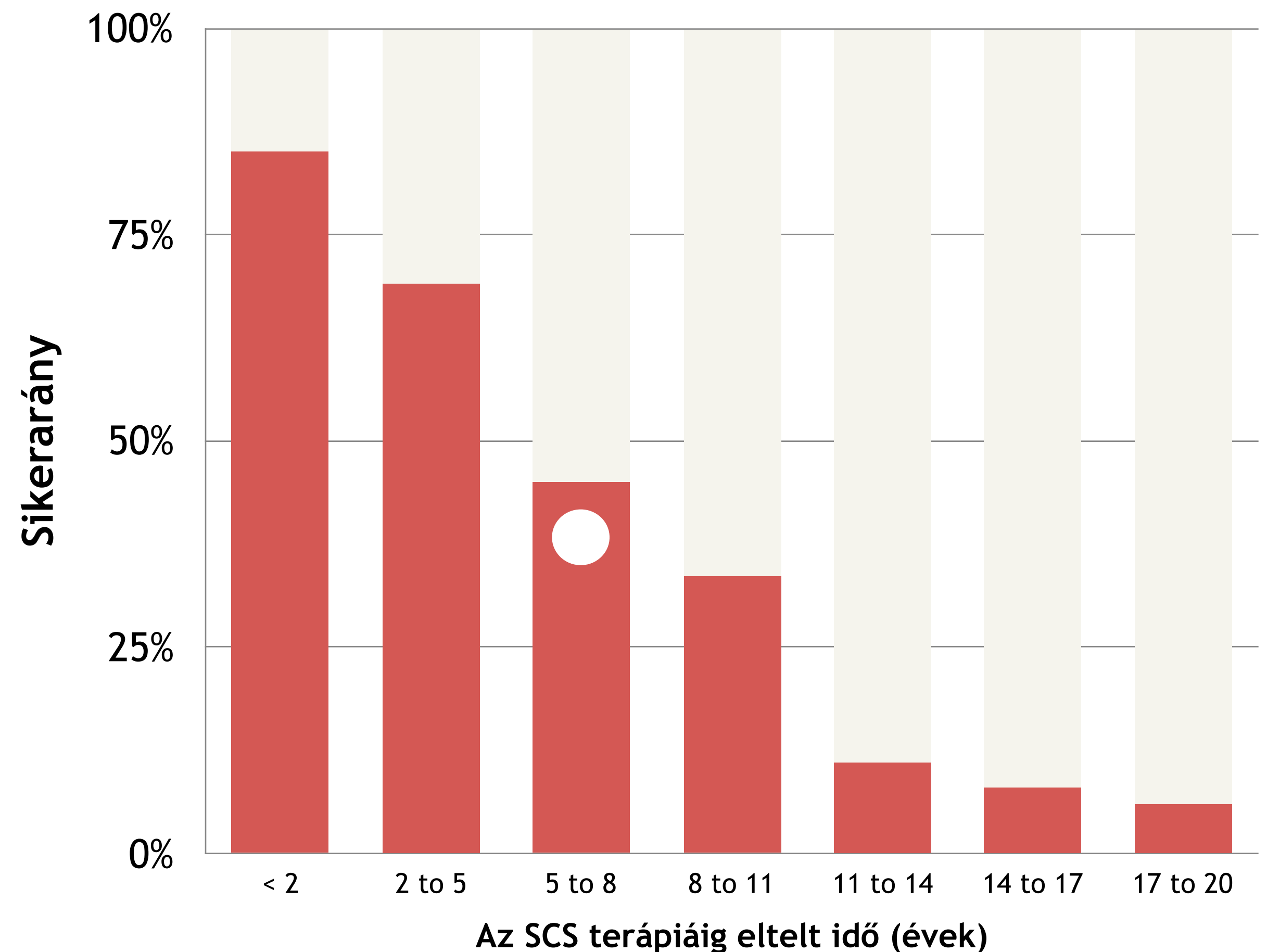

AZ SCS HELYE A TERÁPIÁBAN

JELEN ADATOK ALAPJÁN ÁTLAGOSAN **5,4 ÉV** TELIK EL AZ SCS TERÁPIA ELŐTT

EBBEN AZ IDŐSZAKBAN A SIKERARÁNY MEGKÖZELÍTŐLEG **45%**

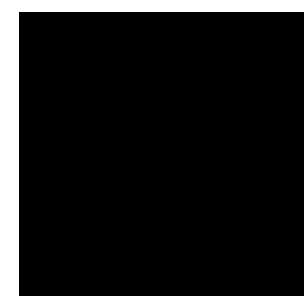
2 ÉV ALATT EZ A SZÁM **85%**

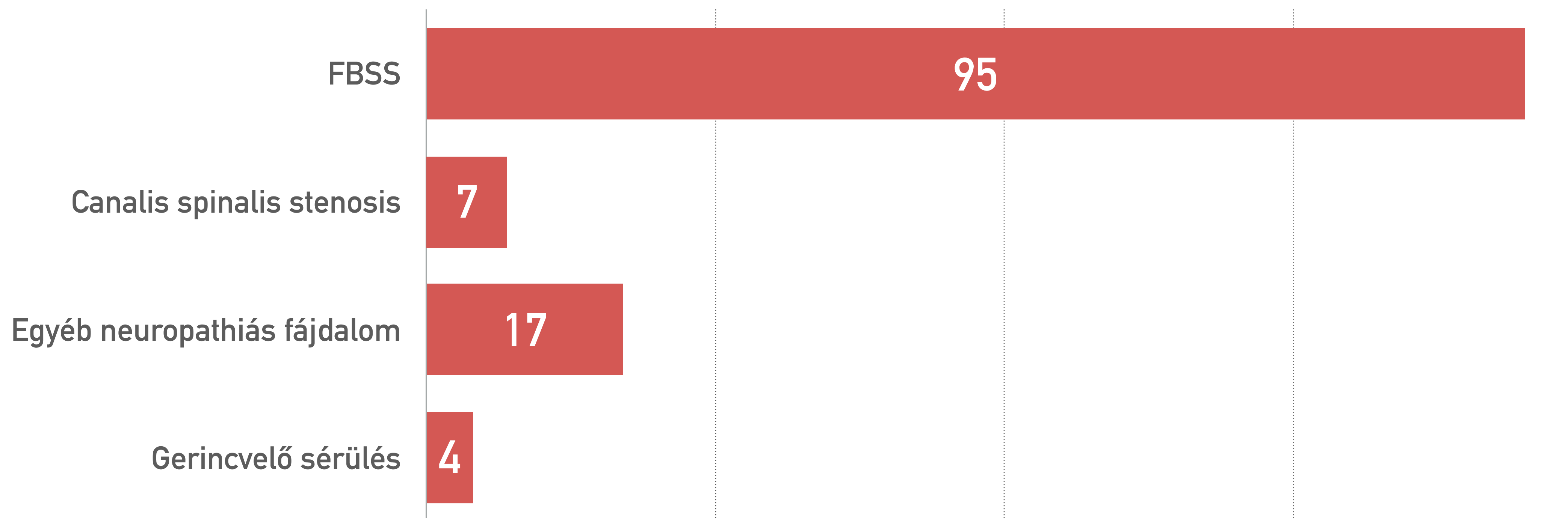
Medtronic data on File (French SCS registry)

Kumar K, Wilson JR. Factors affecting spinal cord stimulation outcome in chronic benign pain with suggestions to improve success rate. Acta Neurochir Suppl. 2007;97: 91-99.

Taylor RS, Desai MJ, Rigoard P. Predictors of Pain Relief Following Spinal Cord Stimulation in Chronic Back and Leg Pain and Failed Back Surgery Syndrome: A Systematic Review and Meta-Regression Analysis. Pain Practice 2013

LEGGYAKORIBB INDIKÁCIÓK

KRÓNIKUS FÁJDALOMBAN

MÉLYAGYI STIMULÁCIÓ

MEDIALIS THALAMOTOMIA

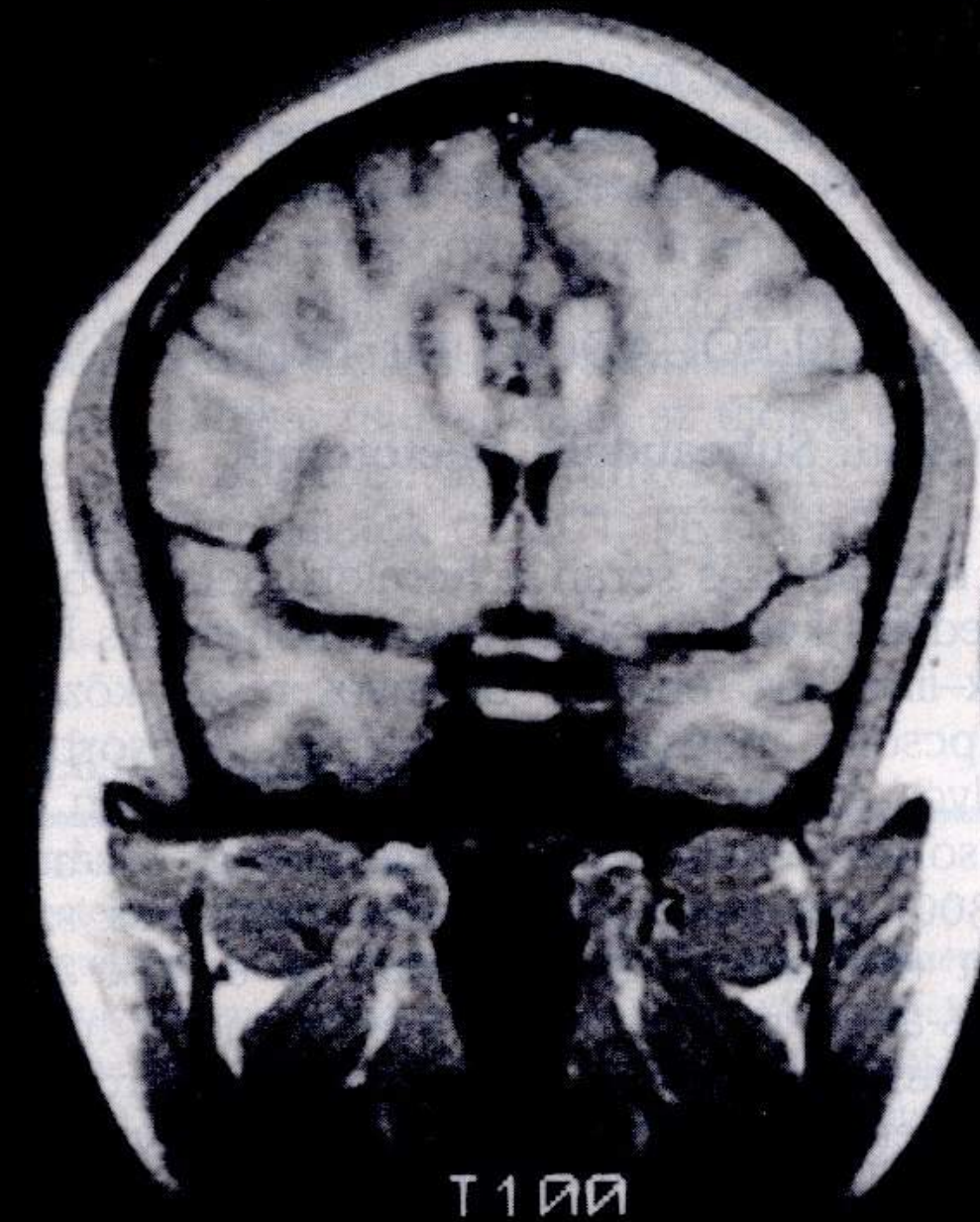
- Nociceptív > neuropátiás
- Mesencephalotomy > MT
- Low risk procedure (9%)

- 70% sikerarány elektromos jellegű, kisugárzó fájdalmak
- 30% sikerarány a folyamatos, hasító, mély szöveti fájdalmak, allodynia kezelésében

SZTEREOTAXIÁS CINGULOTOMIA

394 BETEG
53% hatásos vs.47% nem hatásos (Burchiel 2005)

Bortis AG et al .Historic evolution of open cingulectomy and stereotactic cingulotomy in the management of medically intractable psychiatric disorders, pain and drug addiction

Stereotactic . And Funct Neurosurg 2009;87(5):271-91.
doi: 10.1159/000226669. Epub 2009 Jul 3.

FRONTALIS CINGULUM

1. Lat. subcallosal
2. Vent. subcallosal
3. Vent. callosal
4. Medial trans-callosal
5. "Medialmost"
6. Dorsal
7. Cingulum

ROSTOK LEFUTÁSA:

Striatum

Ant. thalamus & striatum

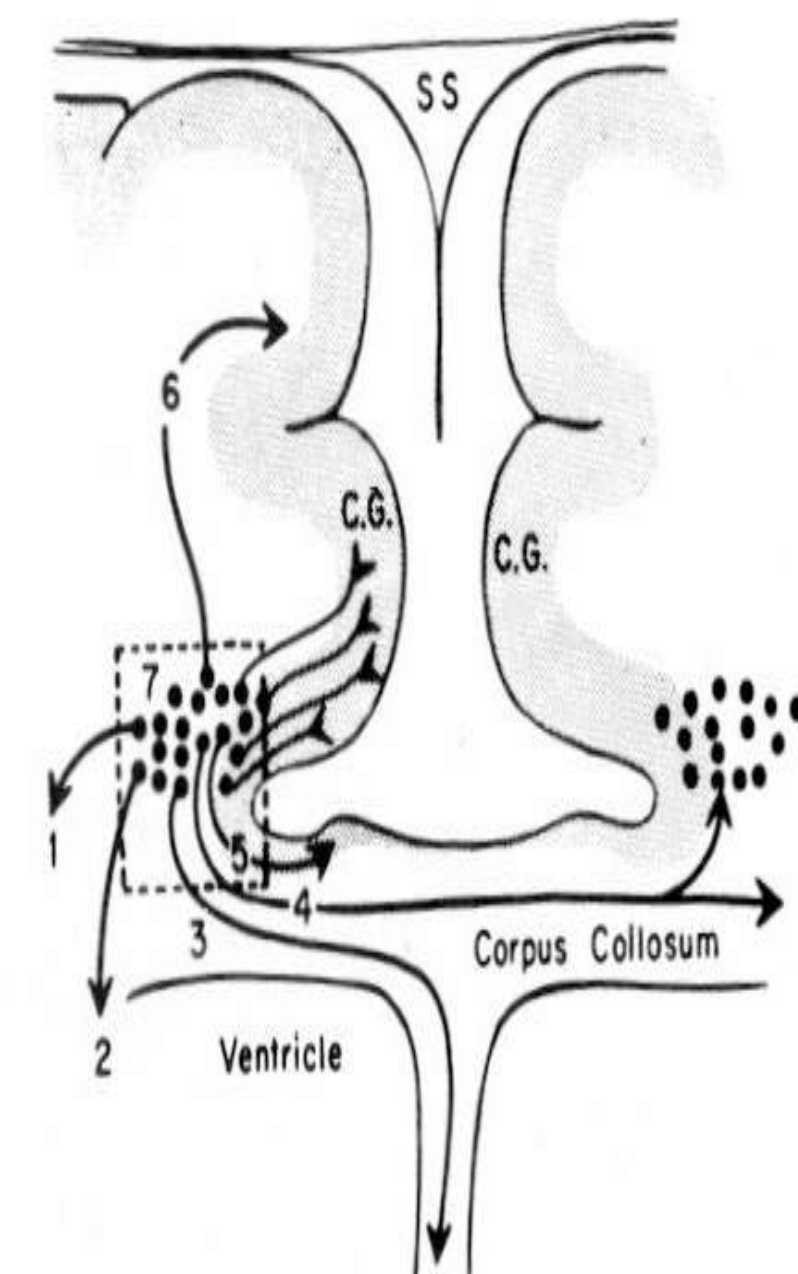
Septal region

Contralat. ant. thalamus & contralat. striatum

Induseum

"Supralimbic" cortex

Uncinate fasciculus & Area 23 & 24 & Hippocampus

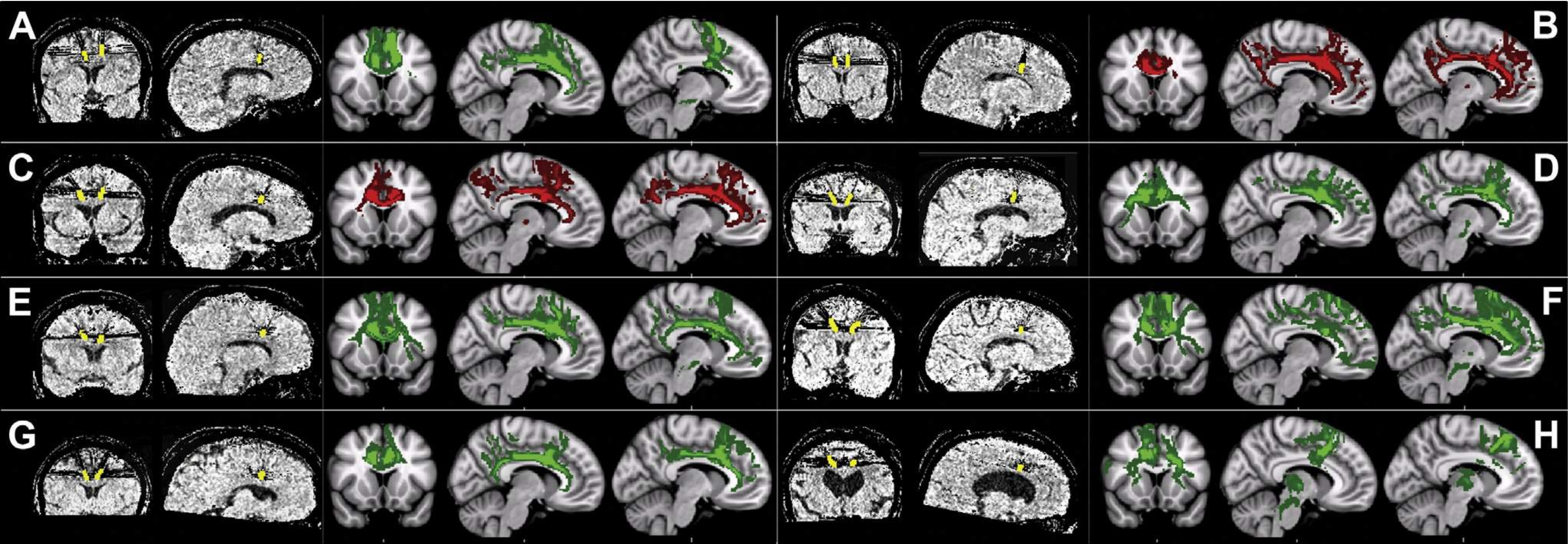

DBS KRÓNIKUS FÁJDALMAKBAN

CRUCCU G, AZIZ TZ, GARCIA-LARREA L ET AL: EFNS
GUIDELINES ON NEUROSTIMULATION THERAPY FOR
NEUROPATHIC PAIN. EUR J NEUROL. 2007;14:952-970

	Eset	Kezdeti siker	Hosszútávú siker	Arány
Fantom fájdalom	9	7	4	44%
Post-stroke fájdalom	45	24	14	31%
FBSS	59	54	46	78%
Perifériás idegsérülés	44	36	31	70%
Post-herpes neuralgia	11	6	4	36%
Intercostalis neuralgia	4	3	1	25%
Plexus brachialis sérülés	12	9	6	50%
Arcfájdalom	32	21	12	38%
Central medullary pain	47	28	20	43%

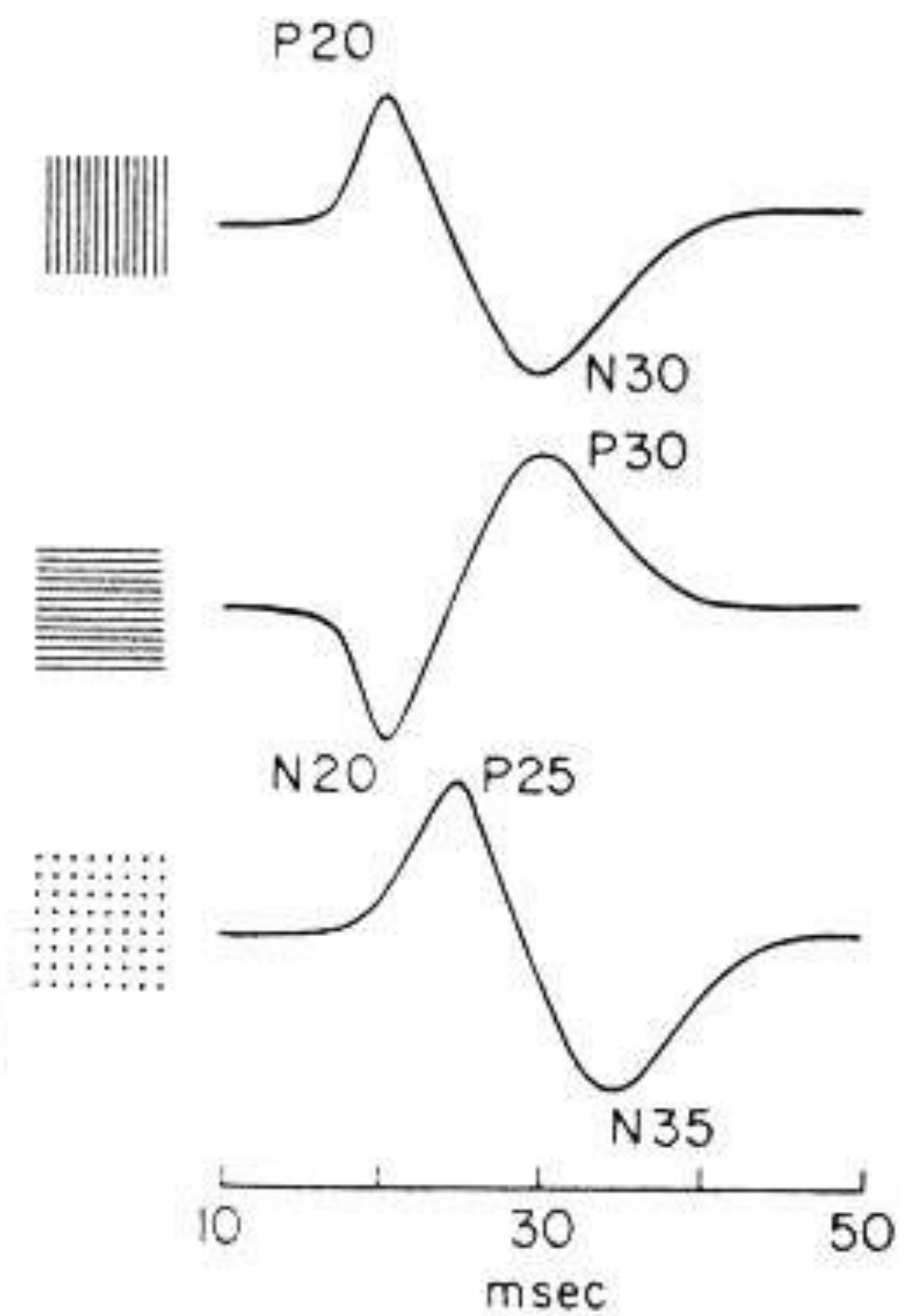
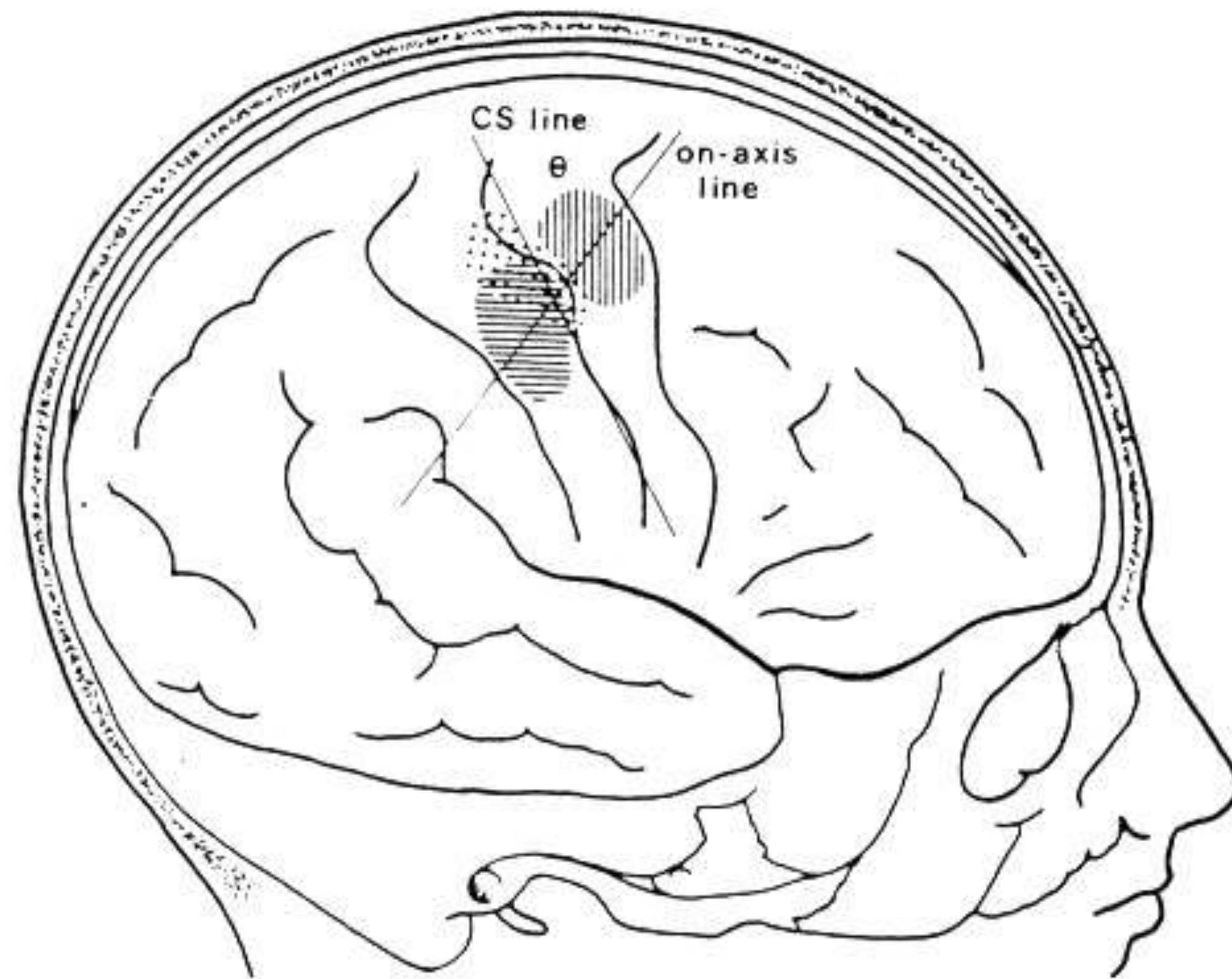

TECHNOLÓGIAI ELŐRELÉPÉSEK DBS-BEN

- Valószínűségi rostkövetés
- Stimulating portion of the **ANTERIOR CINGULATE CORTEX** that has strong connectivity to the **PRECUNEUS** results in **WORSE OUTCOME (2)**
- Stimulating portion of the **ANTERIOR CINGULATE CORTEX** that has strong connectivity to the **BRAINSTEM** and the **THALAMUS** results in **GOOD PAIN RELIEF (6)**

PRIMÉR MOTOROS CORTEX STIMULÁCIÓ INTRAOPERATÍV TESZT

PRIMÉR MOTOROS CORTEX STIMULÁCIÓ

Indikáció: central deafferenciációs pain

Centrális post-stroke fájdalom

Trigeminus neuropáthiás fájdalom: iatrogén deafferenciációs,
postherpeszes neuralgia

Plexus brachiális sérülés

Végtagi fantom fájdalom

PRIMÉR MOTOROS CORTEX STIMULÁCIÓ

Preop TMS (N'Guyen)

Preop farmakológiai teszt: thiopenthal, ketamin reszponzív,
morfin rezisztens fájdalmak reagálnak legjobban
(Saitoh, 2001 Neurosurgical Focus)

Fr: 40Hz

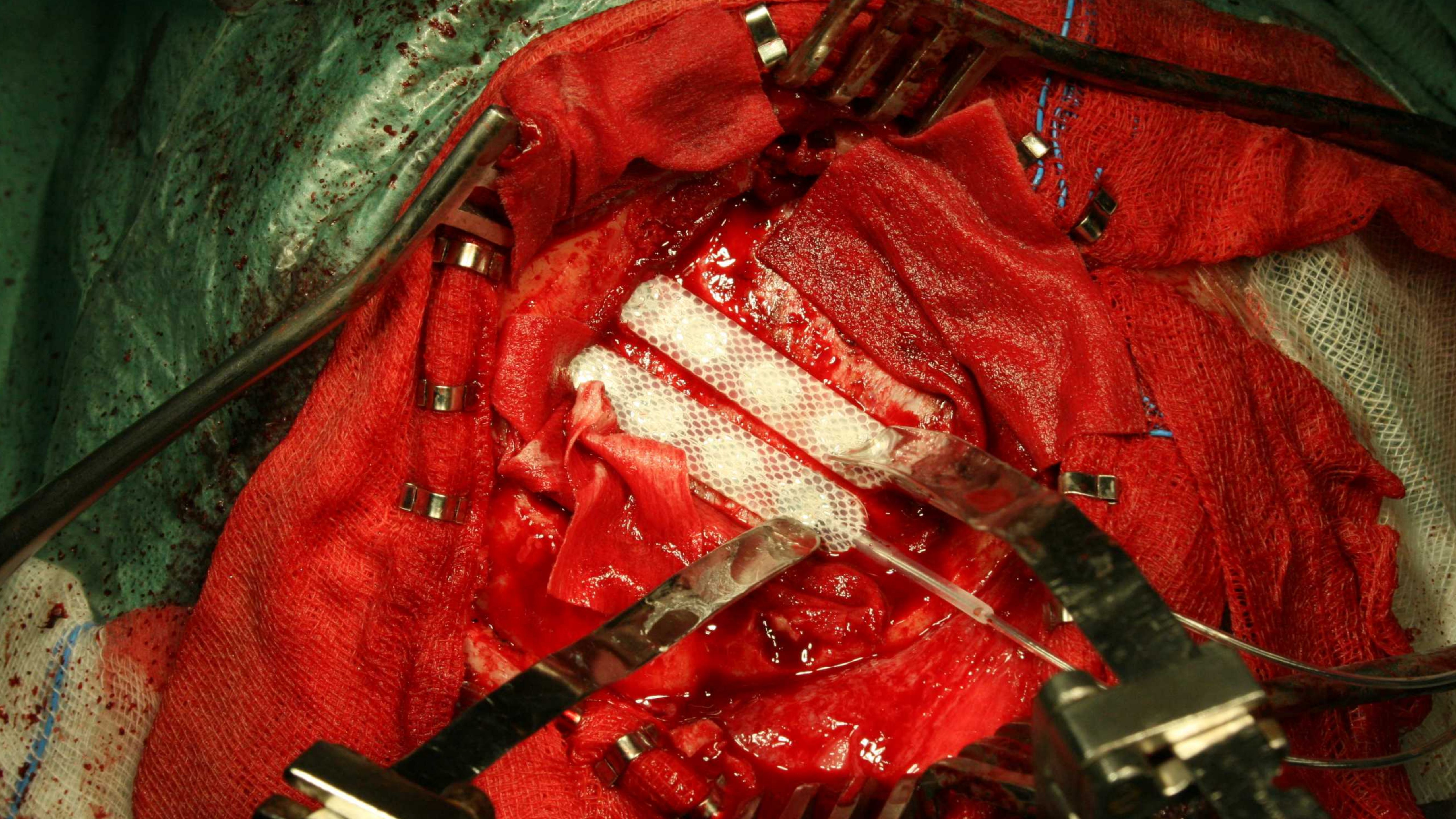
Impulzus szélesség:90 microsec.

Monopoláris stimuláció

15 napig „on”

15 napig „off”

EREDMÉNYESSÉG ÖSSZEFÜGGÉSE AZ ANATÓMIAI LOKALIZÁCIÓ JAVULÁSÁVAL

---

fMRI + Neuronavigáció - 69,2%

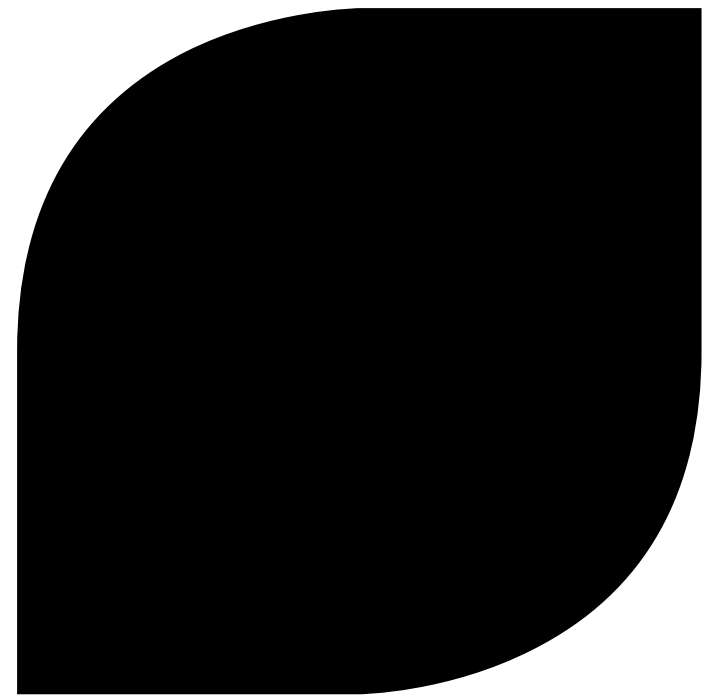
Neuronavigáció, SSEP - 30,7%

Anatomiai lokalizáció (fúrt lyukon bejuttatott strippel) - 12,5%

(a „jó eredményt” mutató esetek százalékos előfordulása
N'Guyen anyagában- 2005)

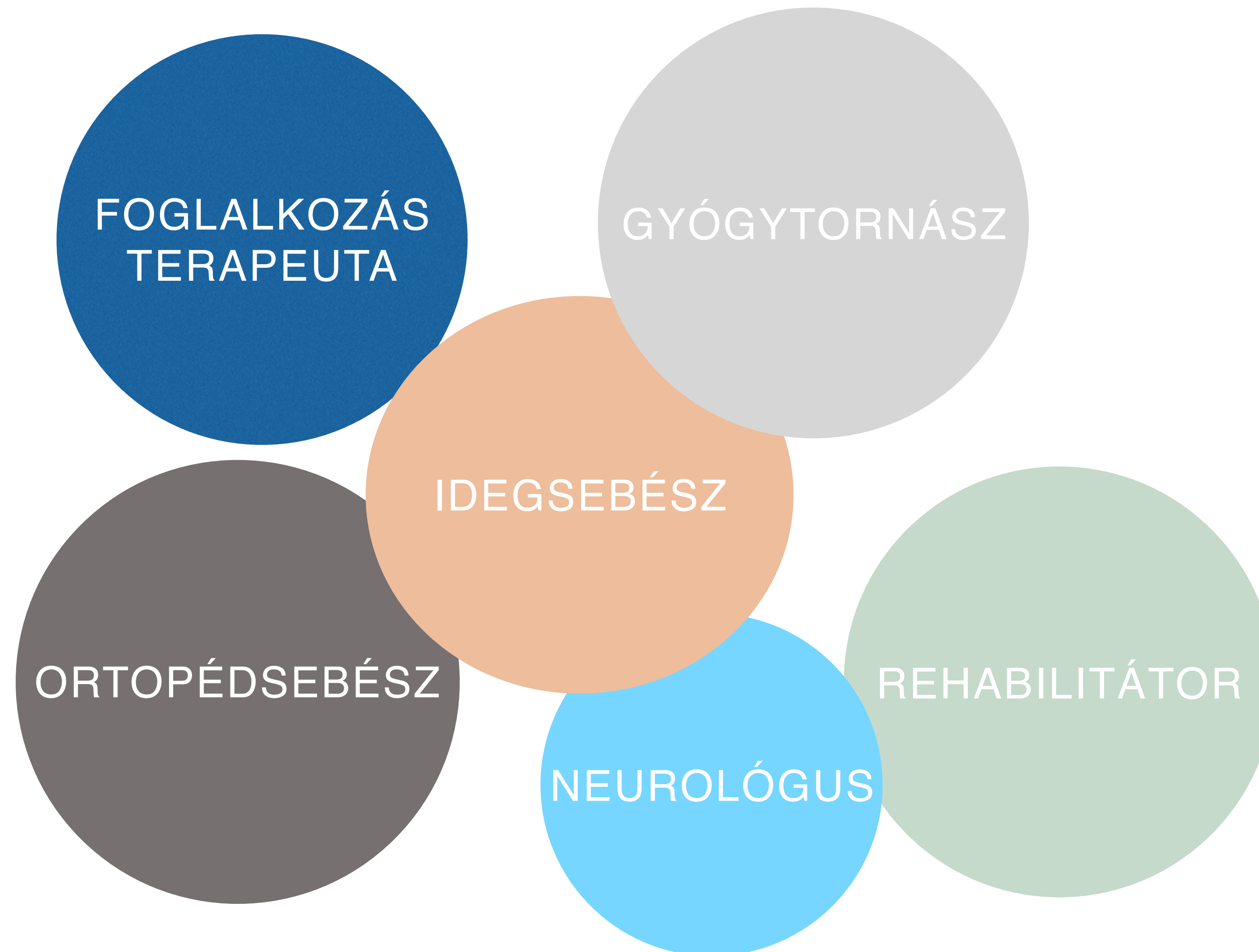

SPASZTICITÁS

A SPASZTICITÁS KEZELÉSE KOMPLEX

SPASZTICITÁS

Spasticity is a disorder of the sensorimotor control, resulting from an upper motor neurone lesion, presenting as intermittent or sustained involuntary activation of muscles (EU-SPAZM Group, 2005)

A SPASZTICITÁS PATOFIZIOLÓGIÁJA

A motoneuronok suprasegmentalis és segmentalis malfunkciói hyperexcitabilitást váltanak ki a nyújtási reflexek folyamatában

Kötőszöveti változások

Intrinsic motoneuron változások: abnormálisan hosszú plató potenciálok megnyújtják a motoneuronok kisülésének időtartamát, így az izomkontrakció hossza is nyúlik

■
Az agytörzsből leszálló szerotoninerger pályarendszerek malfunkciója (pl. nucl. raphe)

A MEREVSÉGHEZ HOZZÁJÁRULÓ EGYÉB FAKTOROK

Thixotrophia

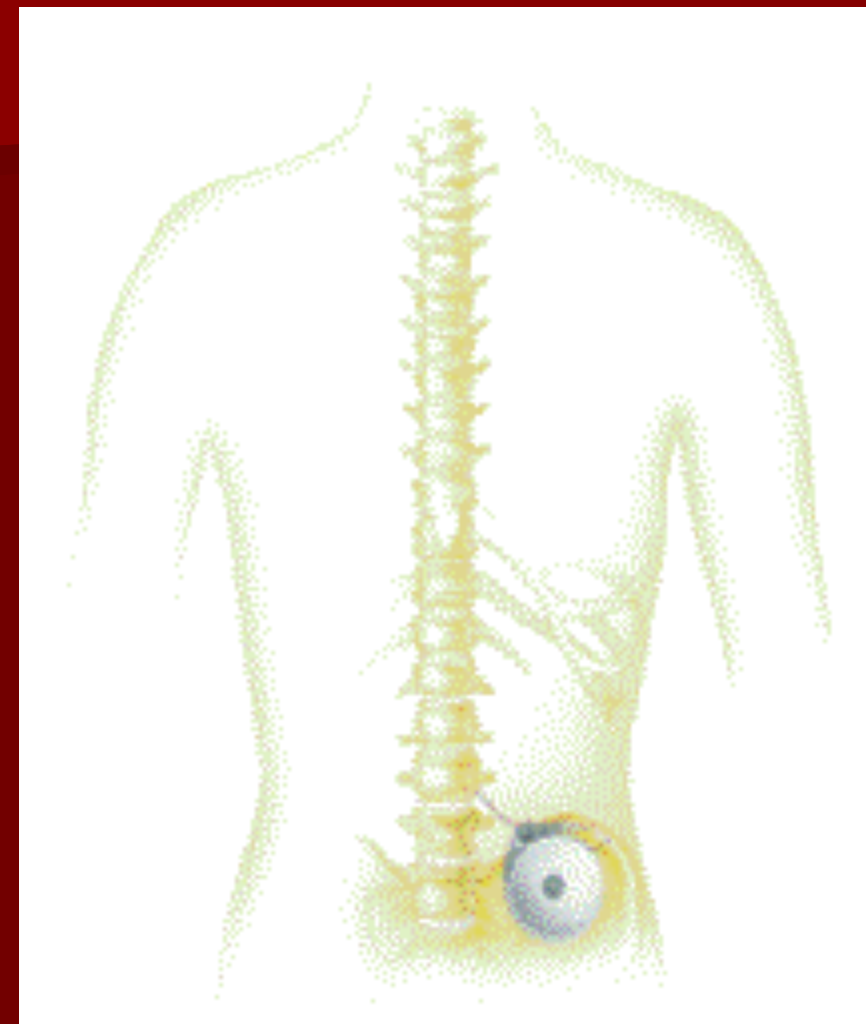
Kokontrakció

Passzív és aktív izom hypertonia (Tardieu-teszt)

Spaszticitás komplex kezelése

Reverzibilis

Generalizált

Oralis terápia

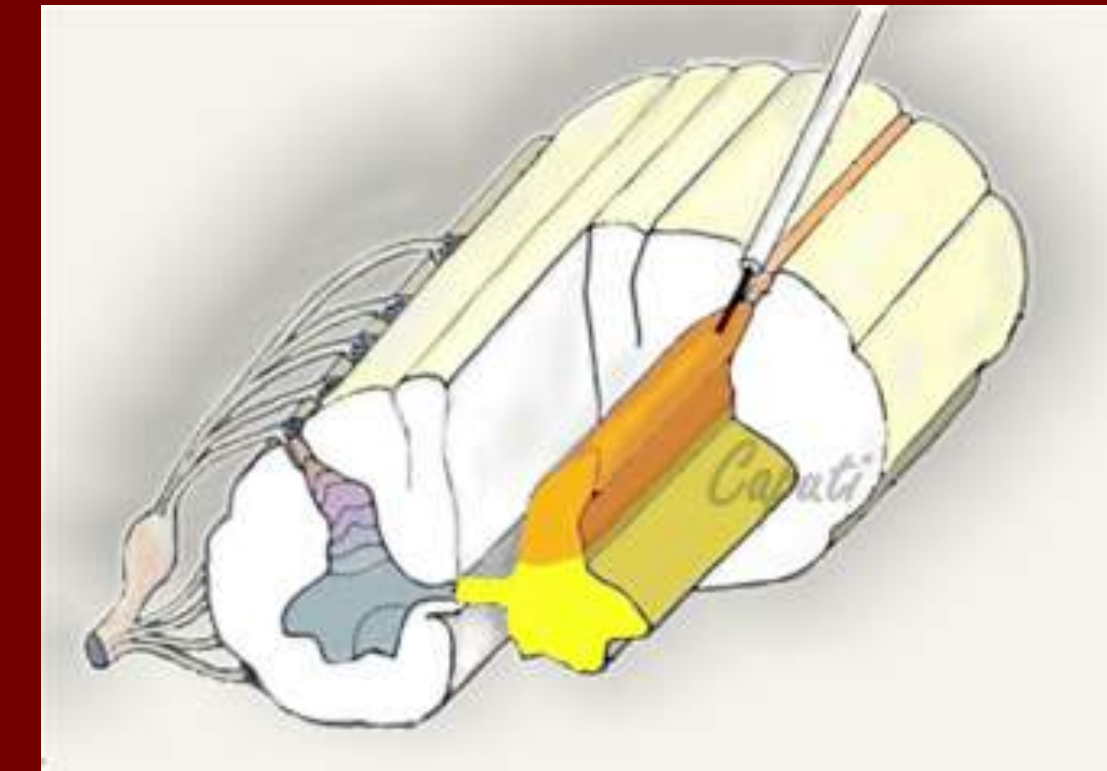
Intrathecalis
Baclofen

Dorsalis
Rhizotomia

Botulinum
toxin injekció

Perifériás
neurotomia

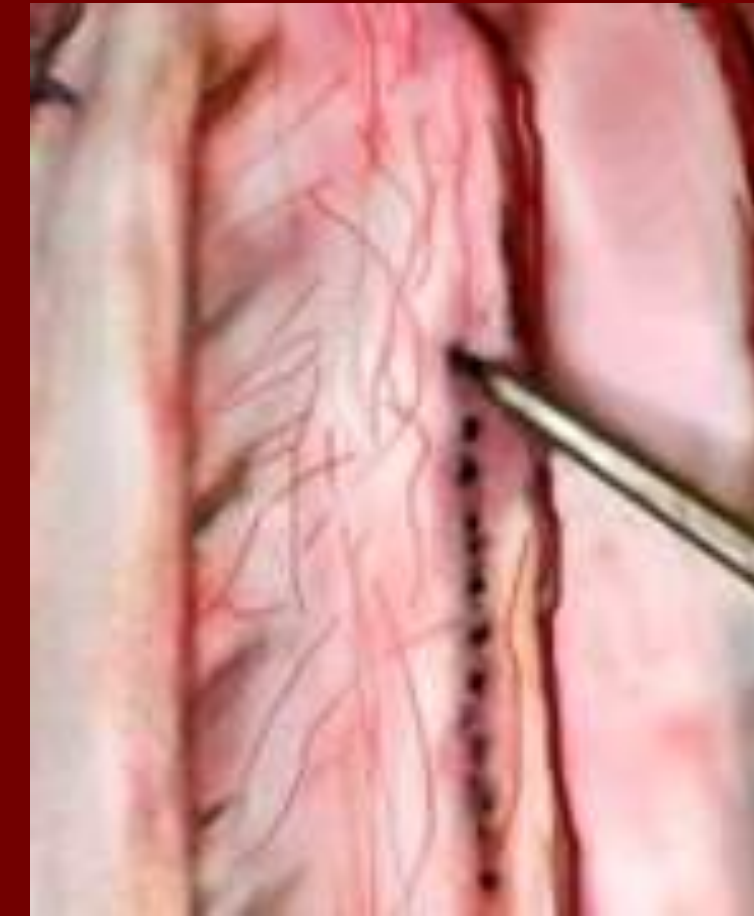
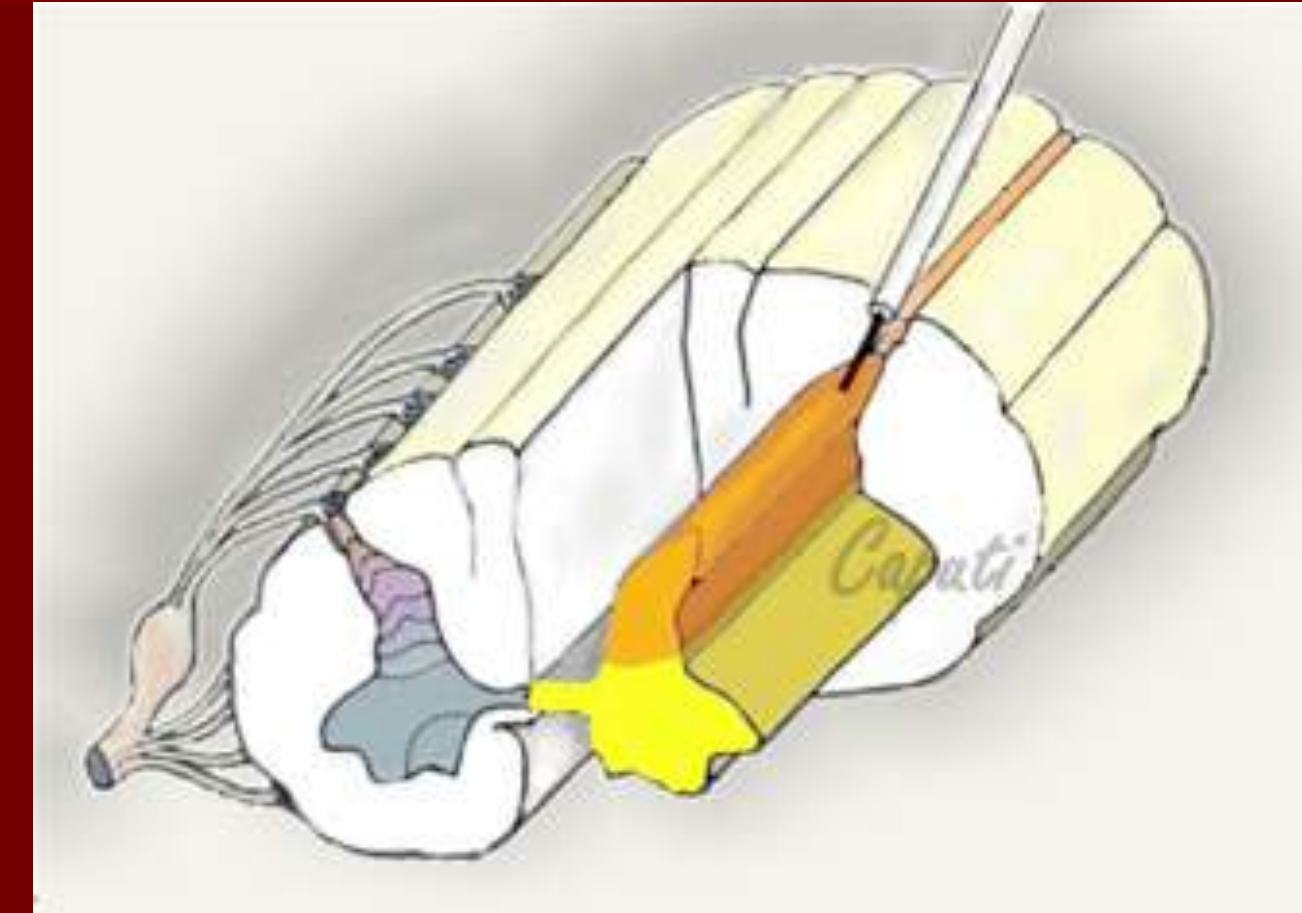
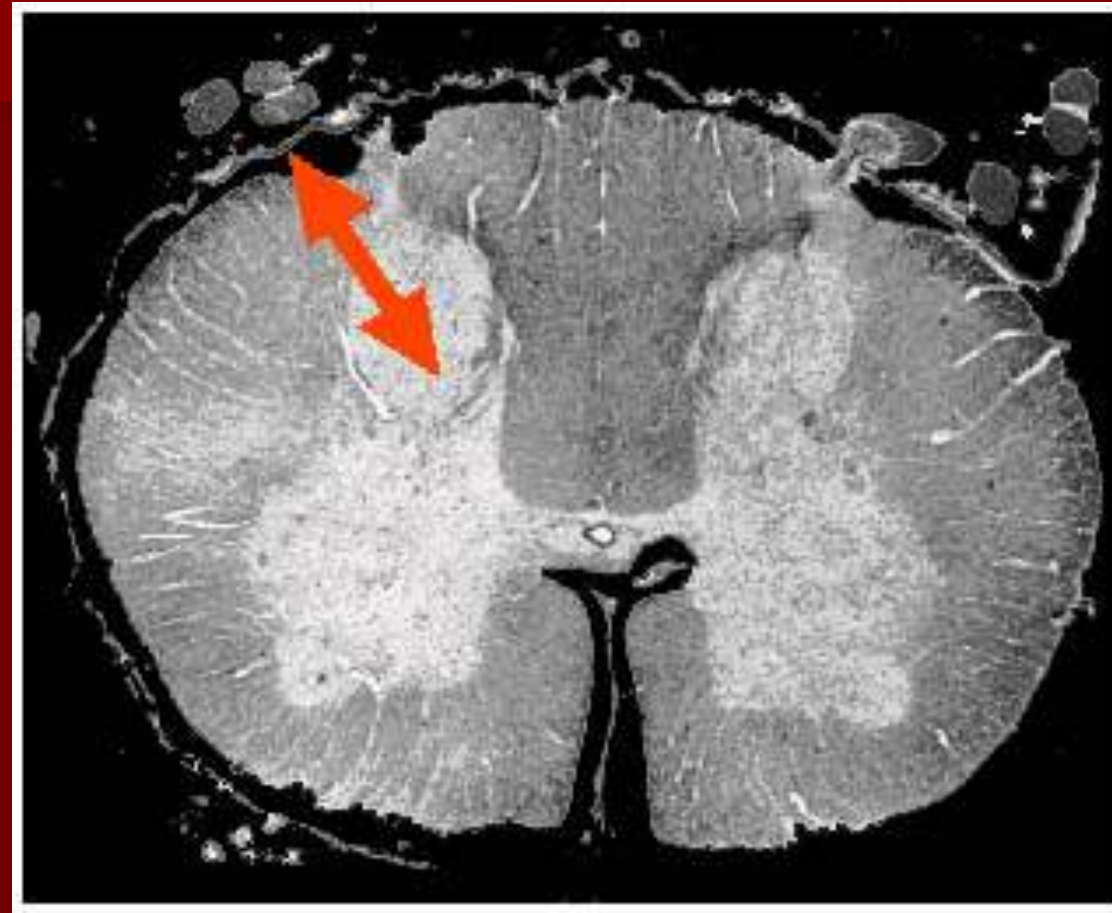
Fokális

Permanens

Sindou MP. and Mertens P.:
Decision-Making for
Neurosurgical
Treatment of Disabling
Spasticity in Adults
Oper Tech Neurosurg
7:113-119, 2005

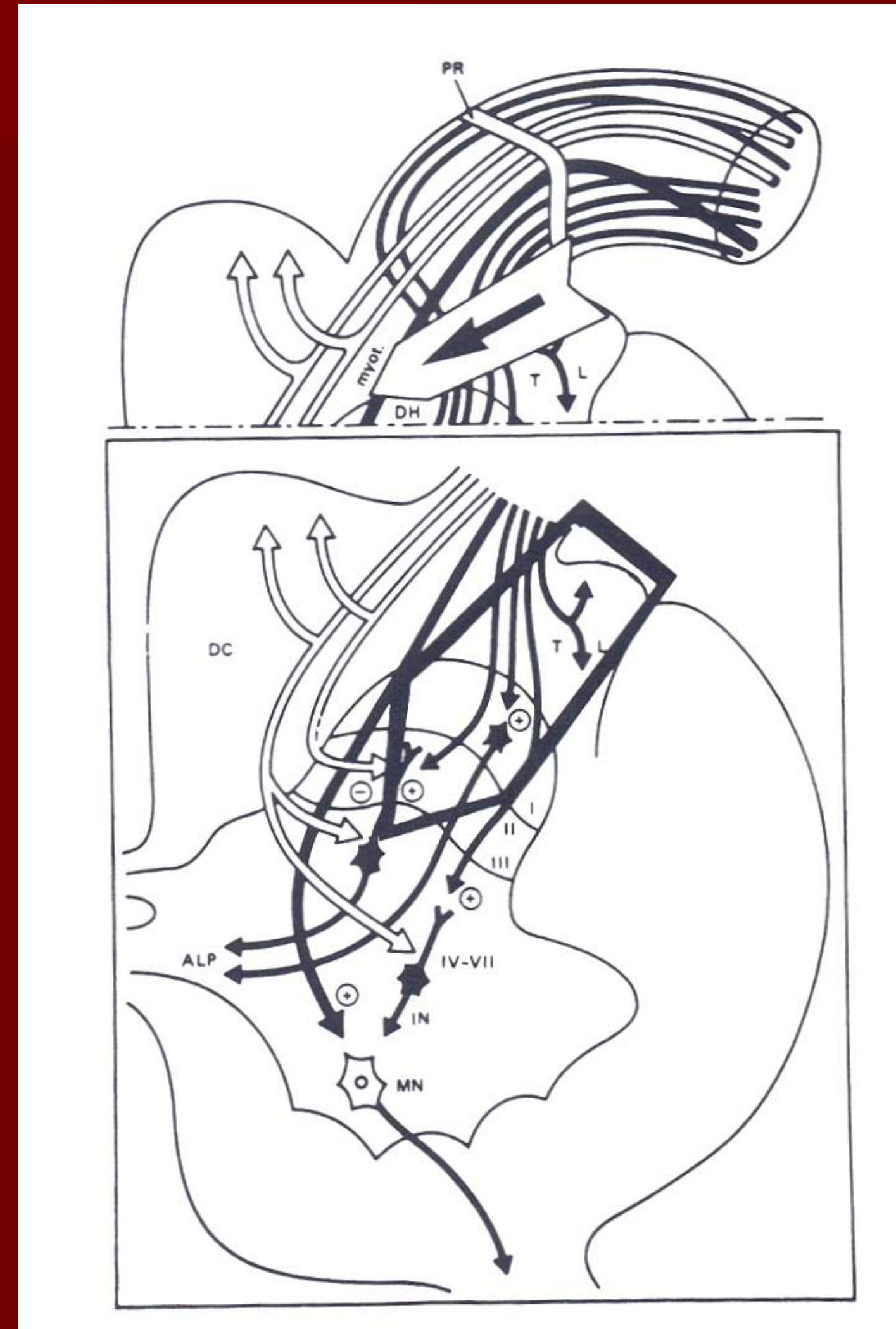
Dorsal Root Entry Zone

DREZ anatomia

- A radix posterior centralis része (1mm)
- A ventrolateralis nociceptiv rostok (DR lateralis köteg) és a medialis Lissauer köteg (excitatoros)
- A hátsó szarv legdorsalisabb rétegei (I. - V.) (afferens rostok szinapszisa a tr.spino-thalamicusal)
- DREZotomia: megőrzi a DREZ inhibitoros strukturáit: leminscus rostok, collateralisaik és Subst.gelatinosa proprioceptív interneuronok a LT lateralis részéhez

Dorsal Root Entry Zone, DREZ-otomia (Sindou 1972)

- Mikrosebészeti
- Ultrahang(Kandel,1987)
- Radiofrekvenciás
thermocoaguláció
(Nashold 1976)

Döntési algoritmus hyperspasztikus paraplégiában

Fekvő betegek

(ágyhoz kötött, különösen flexióban és súlyos spazmusokkal)

Myelotomia

Microsebészeti DREZ-otomia

Járóképes betegek

Intrathecalis Baclofen

Diffúz spaszticitás

Fokális spaszticitás

Neurotomia

-Csípő n. Obturatorius
-Térd n. Hamstring
-Lábfej n. Tibialis

Sindou MP. and Mertens P.:
Decision-Making for
Neurosurgical
Treatment of Disabling
Spasticity in Adults
Oper Tech Neurosurg
7:113-119, 2005

Döntési algoritmus hyperspasztikus hemiplegiában

Felső végtag

Diffúz spaszticitás proximalis predomanciával

Mikrosebészeti DREZotomia

Diffúz spaszticitás distalis predomanciával

Mikrosebészeti DREZotomia

n. Medianus (+Ulnaris)
flexor ágainak neurotomiájával

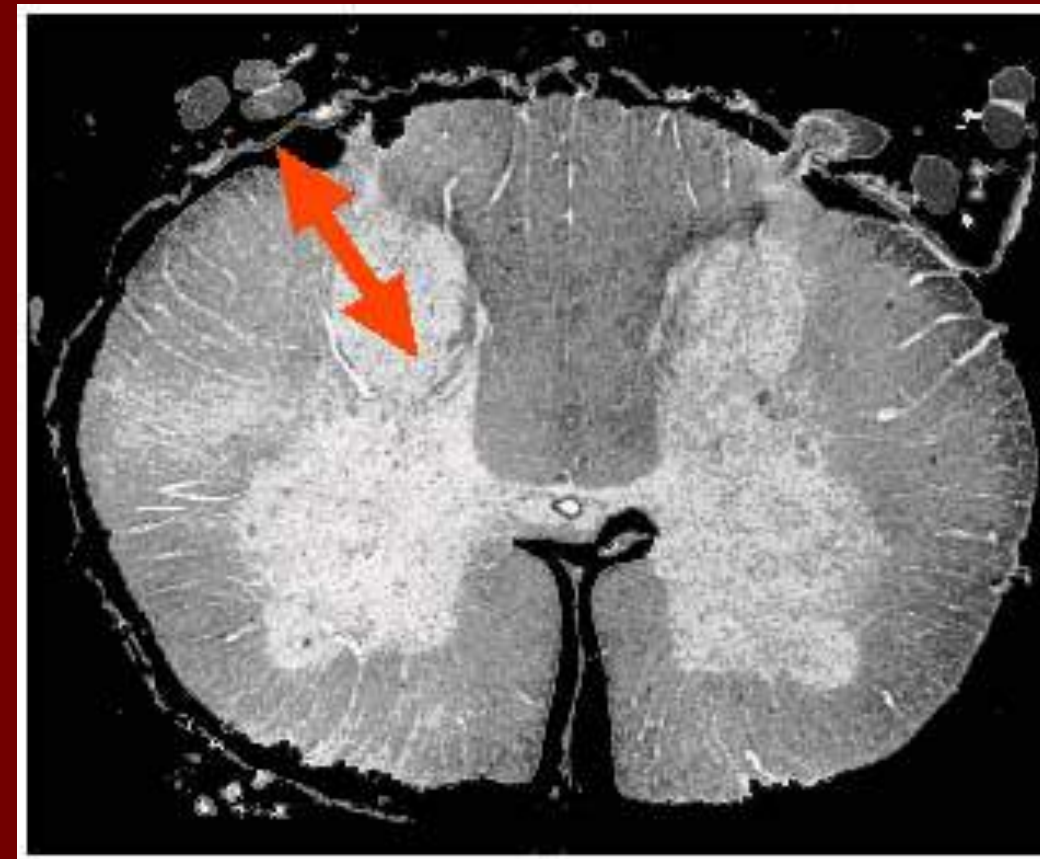
Fokális spaszticitás

Neurotomia

Váll
Könyök
Csukló (pronatio)
Csukló, ujjak (flexio)

Plexus Brachialis ágai
n. Musculocutaneus
n. Medianus
n. Medianus és Ulnaris

Alsó végtag

Spasztikus lábfej

N. Tibialis neurotomia

Equinus

Triceps surae

Varus

n. Tibialis posterior

A lábujjak flexiója

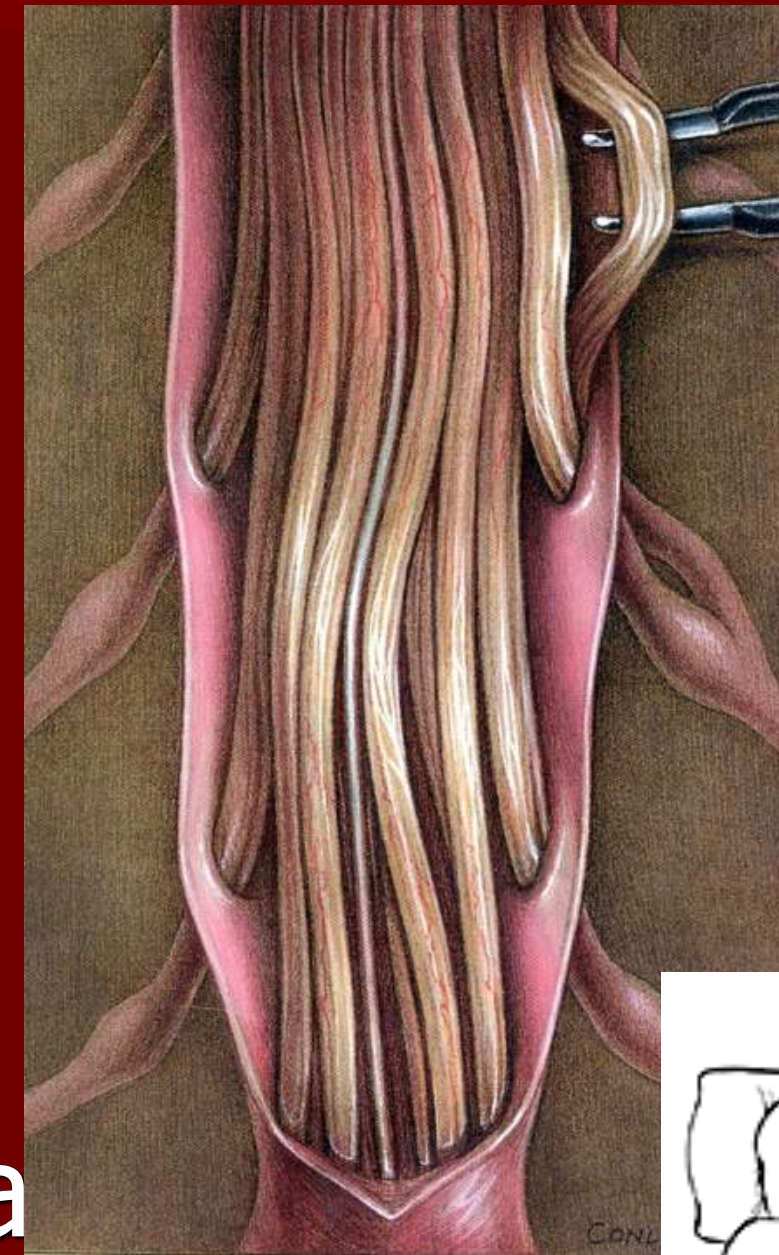
Flexor fasciculusok

Szelektív Dorsalis Rhizotomia

(Peacock, 1991)

- L2-L5 osteoplasticus laminotomia
- Intraop. stim.: 50Hz – EMG monitor 3-5%-a a sensoros rostoknak normális
- 50-60%-a az L2-S2 szenzoros rostoknak átvágásra kerül
- Complicációk: S2 incontinentia urinae et alvi (5%)
40% transiens dysaesthesia,
1% állandó érzészavar

AZ SDR INDIKÁCIÓ

Kívánatos:

- Jó izomerő, antigravitációs és core izmokban
- Jó motoros szelektivitás
- Gyermek és család motivált az eredmény elérésében
- Gyermek és család realisztikus elvárások

ITB-BETEGKIVÁLASZTÁS

---

fő kirtériumok

- súlyos, non-fokális spaszticitás, amely az életminőséget rontja
- korábbi célzott gyógyszeres terápiára elégtelen válasz
- terápiás dózis mellett tolerálhatatlan mellékhatások
- beültetethető a pumpa, nincs fizikai korláta
- a beteg legyen tisztába a terápia lényegével, folyamatával
- motiváció

ITB BETEG KIVÁLASZTÁS

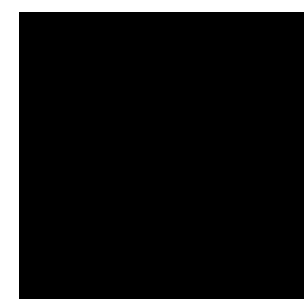
kizáró okok

- baclofen allergia
- infekció (átmeneti)
- bizonytalan compliance
- súlyos társbetegség
- nem reális célok
- igen alacsony testsúly
- súlyos gerincdeformitás

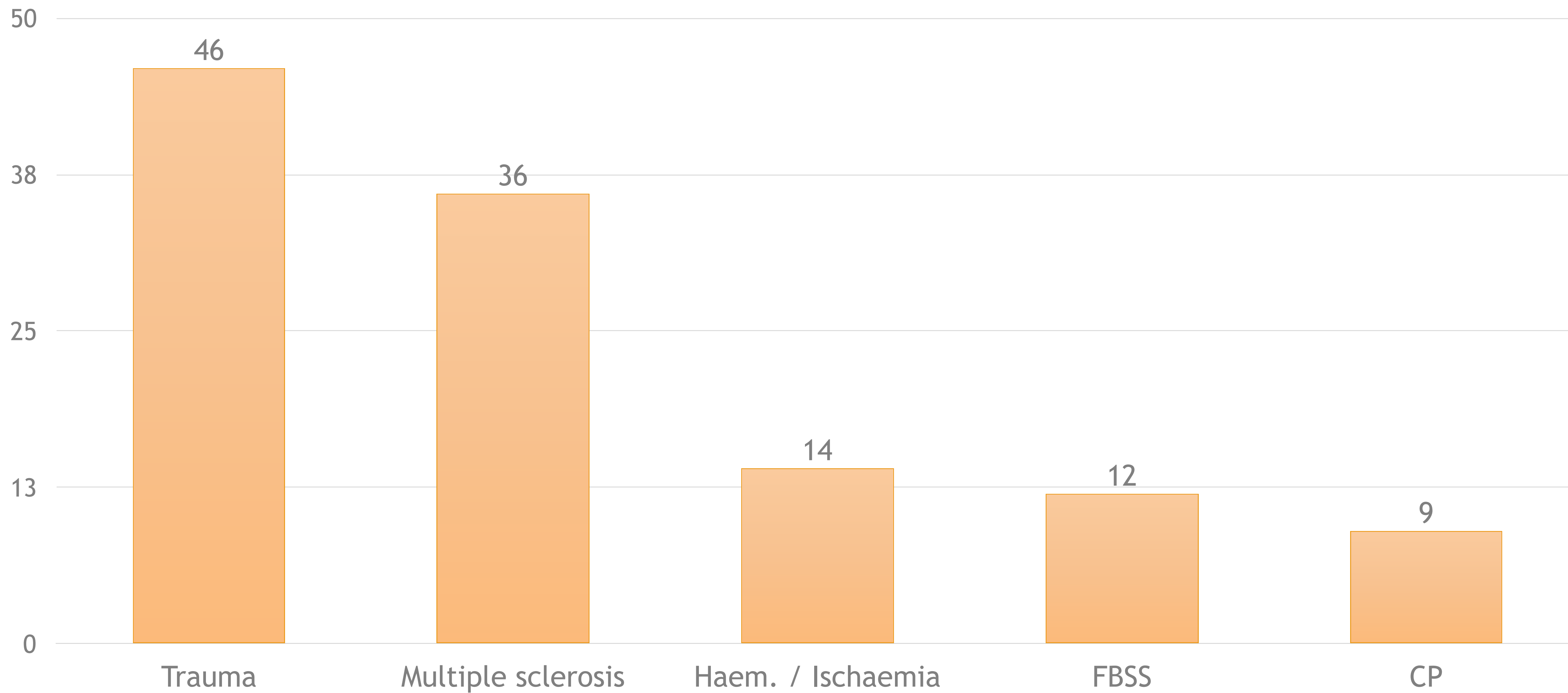
figyelmet igényel

- epilepszia
- más beültetett implantátum
- alkohol vagy egyéb
- pszichiátriai kórképek
- terhesség, szoptatás
- vesefunkciózavar
- autonóm diszreflia
- progrediáló scoliosis

LEGGYAKORIBB INDIKÁCIÓK

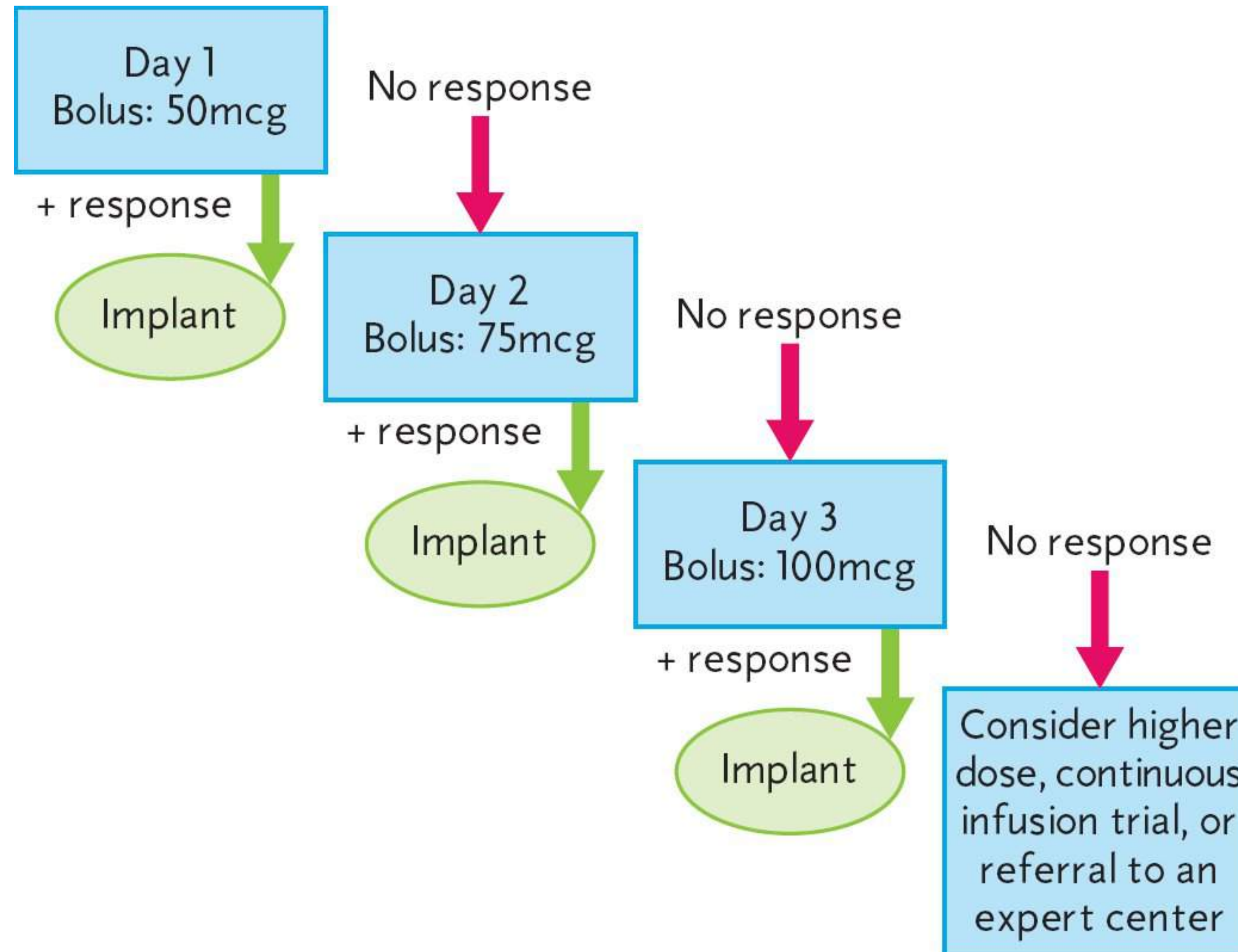

BÓLUS TESZT

BÓLUS TESZT

2005.09.09

INTRATHECALIS GYÓGYSZERADAGOLÁS

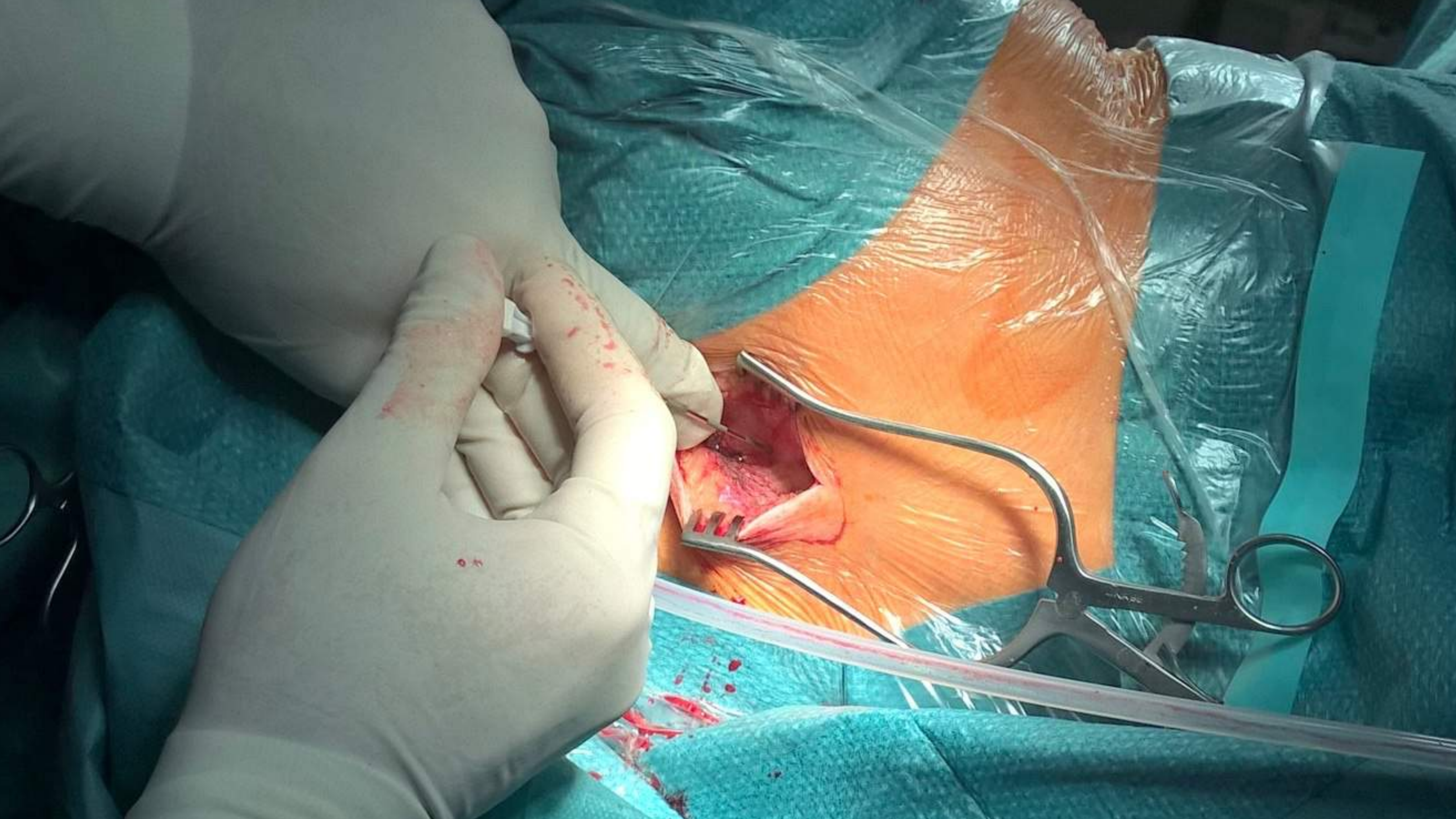

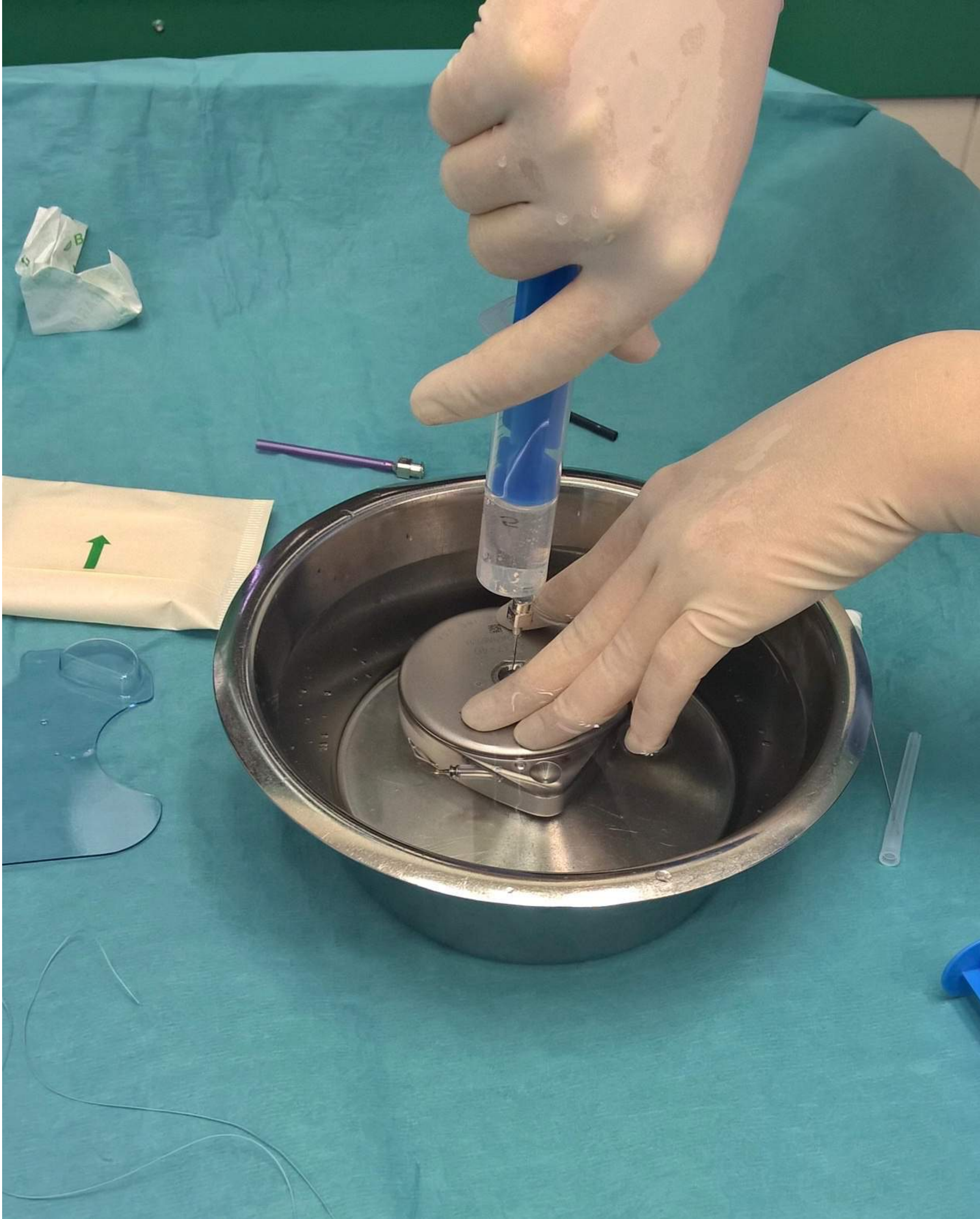

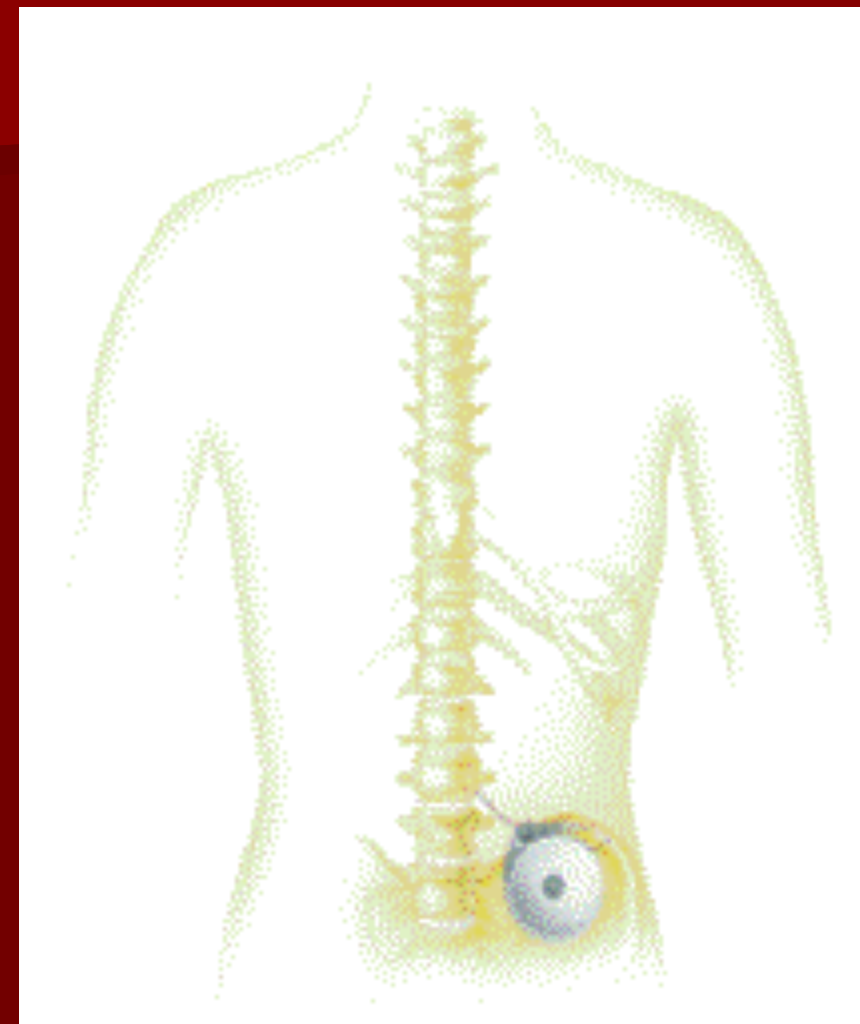

N'Vision Programmozó

Spaszticitás komplex kezelése

Reverzibilis

Generalizált

Oralis terápia

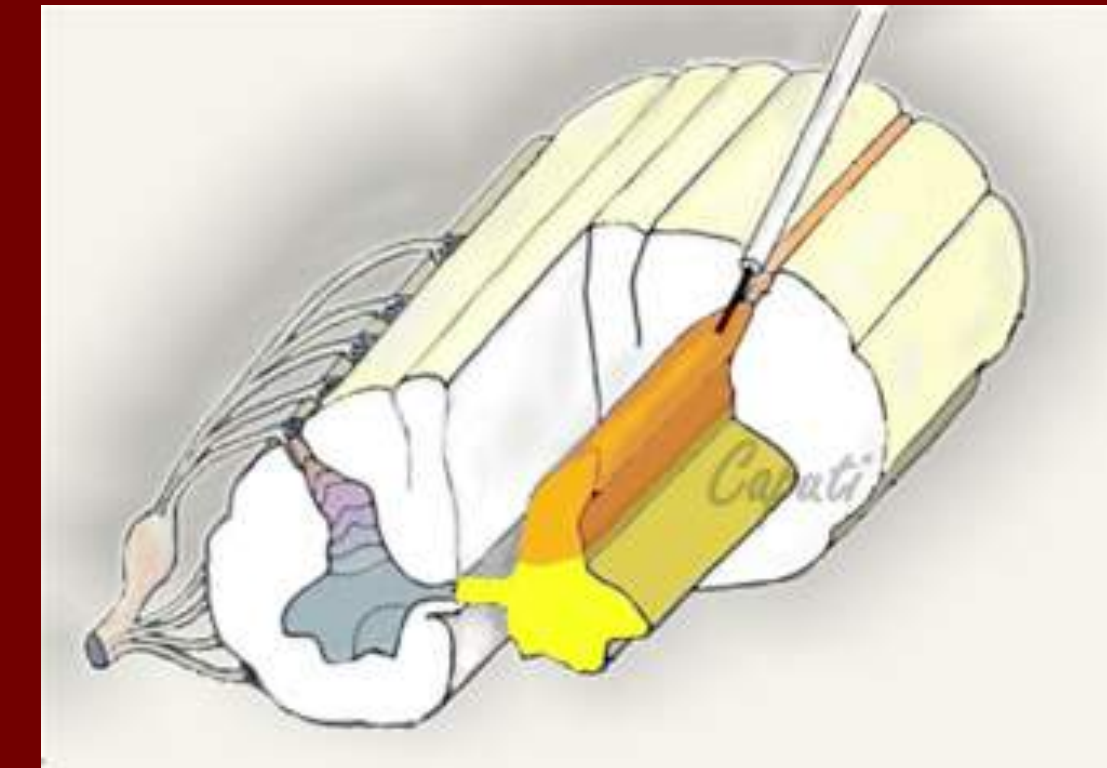
Intrathecalis
Baclofen

Dorsalis
Rhizotomia

Botulinum
toxin injekció

Perifériás
neurotomia

Fokális

Permanens

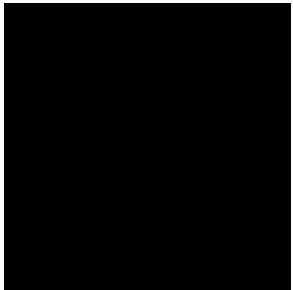
Sindou MP. and Mertens P.:
Decision-Making for
Neurosurgical
Treatment of Disabling
Spasticity in Adults
Oper Tech Neurosurg
7:113-119, 2005

A high-speed racing yacht is shown from a low angle, emphasizing the massive white sail that dominates the frame. The sail has a black horizontal stripe and a small 'LV' logo. A crew member in a white shirt with a red number '3' and a blue cap stands on the deck, looking towards the right. The yacht's hull is black with a red stripe and the letters 'MS' visible. The water is choppy, and white spray is kicked up by the hull. The background shows a hazy city skyline under a clear sky.

Köszönöm a figyelmet!

AZ SDR GYAKORI (SZŰK) INDIKÁCIÓ

Esszenciális kritériumok: CP diagnózis

- Spasztikus diplégia
- Periventricularis leukomalacia MR-en
- Basalis GGL, Cerebellum Intakt
- GMFCS II-III
- 3-11 éves
- Minimum 3 hónap utolsó Botox óta
- Minimum 6 hónap utolsó AV-i orthopédiai műtét óta

AZ SDR KIZÁRÓ TÉNYEZŐI

- Központi idegrendszeri fertőzőes etiológia
- Traumás agysérülés
- Familialis - hereditær betegség
- Szignifikáns felső végtagi paresis
- Dystonia, ataxia, athetosis
- Súlyos scoliosis
- Csípő: Reimers index > 40

- **AZ IDEÁLIS INDIKÁCIÓS KÖRÖK**

SDR

- Ambuláns, GMFCS II-III
- csak alsó végtagok érintettek
- jó mögöttes izomerő
- jó motoros tervezés és szelektivitás
- 4-11 éves

ITB

- GMFCS IV-V
- tetra érintettség
- dystonia is
- gyenge izomerő